In overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17. Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Het Regeeringsjubileum.

Een jubileumslied. Te Solo zou ter gelegenheid van het regeeringsjubileum door de schooljeugd het volgend lied worden gezongen (wijze kroningslied), gedicht door dr. Van Andel:

Toen voor vijf en twintig jaren
Ons Prinsesje steeg ten troon,
Kende niemand de gevaren,
Later dreigend Volk en Kroon
Oorlogsvuur noch oproerzin
Scheidde 't volk van U, Vorstin!
Hechter nog zijn d' oude banden.
Heil U! wat bezwijken zal,
Heil U! onze trouw staat pal,
Koningin, Koningin der Nederlanden.

Dochter der Oranjehelden,
Moedig, trouw en vroom als zij,
Dankbaar willen wij 't vermelden:
Over Neerland waaktet Gij!
Steunend op der Vaad'ren God,
Wenddet Gij het dreigend lot,
Toen de stormen woedend brandden.
Heil u! blijf bewaard voor kruis!
Heil u! zeeg'ne God uw Huis!
Koningin, Koningin der Nederlanden.

Door uw schepter saamgebonden,
Zingen in uw taal hun lied
Duizenden van kindermonden
In uw uitgestrekt gebied.
Sterk uw liefd' en eed'le zin,
Die ons wekt tot broedermin,
Tusschen *Oost en West* de banden!
Heil u, Neerlands Koningin
Heil u, Indië's Vorstin,
Koningin, Koningin van vele landen!

(*Loc.*)

Een kwarteeuw is voorbijgegaan sedert de Koningin de Regeering aanvaardde.

Aan Haar het voorrecht met voldoening te mogen terugzien op dit thans afgesloten tijdperk, van groote gebeurtenissen, binnen- en buitenlslands vol, waaronder die eene welker weerga in de geschiedenis der wereld niet te zoeken is en waarvan de nawerking, in al haar onheilen, nog niet is kunnen worden gestuit.

De verwachtingen bij de troonsbestijging in '98 gekoesterd, zijn in vervulling gegaan en ze waren hoog gespannen, na een opvoeding geleid door een moeder, als Koningin Emma.

Meer nog, en zonder eenige overdrijving: Zij, Wilhelmina, heeft de gestelde verwachtingen verre overtroffen en nu, na vijf en twintig jaren, staat Zij in het volle licht der openbaarheid — dat Ze verdraagt — voor Haar Volk, dat Haar richt.

En de stem van het volk — vast en klaar en gespeend van elken onzuiveren toon, die stem doet zich hooren met overweldigenden geestdrift, zoo dat ze ver over de grenzen, welke het Rijksgebied bepalen, heenklinkt. Als een uitspraak in hoogste instantie! Die uitspraak, ze kon immers niet anders luiden, waar reeds voorlang een buitenlander van aanzien en naam zich aldus over onze Vorstin uitliet: *„Een eereplaats in het hart van het Volk, in de geschiedenis der Nederlanden en in die van Europa is Haar reeds nu verzekerd."*

Zoo is het. De vox populi is de uiting van de intuïtie die gebenedijde gave, die ook den nederigsten is toebedeeld en van hooger orde is, dan welke menschelijke wetenschap ook.

Hier dan niet een beschouwing over die eereplaats in het hart des volks, waaraan Zij die verdiend heeft, geen beantwoording van de vraag: wat Zij voor het Nederlandsche volk en voor allen die van Nederlandschen stam zijn, in Oost- en West-Indië en in nog andere werelddeelen gedaan heeft? Eene opsomming van feiten zal wel niemand meer verlangen, het zou zijn een vragen naar den bekenden weg, welke gekomen is op een punt waar al dat vragen ophoudt, omdat verzekerdheid verkregen is, en dan, bij de samenstelling van wat in een woord ter herdenking van dit jubileum past, blijve het gebied der geschiedschrijvers onbetreden.

Er is gericht; nu heerscht de Vreugde!

Vreugde, welke overgaat in een uitbundig jubelend feestbetoon. En de vuren en lichten in het Moederland ontstoken — oud-Indisch gasten weten ervan — hunne glanzen, hunne knalgeluiden, ze worden in luister geëvenaard, zoo niet overtroffen door die van Indië's hoofdplaatsen.

Aan de algemeene blijdschap neemt ook de vereeniging *„Oost en West"* van harte deel en ze wil, mede door haar Orgaan, *Het Koloniaal Weekblad*, daarvan gaarne blijk geven. Doel en streven toch dezer Vereeniging is gegrondvest op een beginsel, hetwelk H. M. richtsnoer is bij al wat Zij doet, ambtelijk als anderszins, een beginsel, waarvan de verwezenlijking haar levenstaak uitmaakt. Daarom voelt de Vereeniging zich gedrongen, in deze gewichtige ure, haar geluid te paren aan dat van alle Nederlandsche onderdanen, die met luider tonge hunne waardeering, liefde, aanhankelijkheid en trouw, op zoo veelvuldige wijzen, vertolken. En mocht eene uitzondering worden gemaakt voor eenige anderen, dien anderen zij dan dezen goeden wensch toegedacht: dat dit groote en grootsche nationale feest hun eene leering moge zijn, waarmede zij, in alle opzichten, hun voordeel doen.

Is, voor hem, die er aan twijfelt, in deze dagen iets zonneklaar gebleken, dan is het wel dit: dat wanneer het hoofd eener constitutioneele monarchie van een democratisch geregeerd land is een hoogstaande persoonlijkheid, als Koningin Wilhelmina, de best denkbare van alle regeeringsvormen verkregen is. Op de persoon komt het aan, wijl het Heden alles opvraagt. Wel is de monarchie te onzent nauw verbonden met het Volksbestaan zij voor hetwelk de groote Willem I de fundamenten gelegd heeft en dus zoo diep geworteld, dat zij wereld-stormen zou kunnen braveeren, het Hoofd van den Staat woont in een glazen huis en aller oogen zijn te allen tijd op Hem gevestigd. In staatsrechtelijken zin geen macht, bezit dat Hoofd die grootere van de ongeschreven wet, die beslissend is. Daarom is de Kroon zoo zwaar te dragen voor wie verantwoordelijkheidsbesef heeft. Koningin Wilhelmina bezit dat besef in de hoogste mate, daarvoor, en omdat zij in haren levenswandel ook een voorbeeld is voor haar volk, is dat volk erkentelijk. Het heeft ten deze geen hoogere wenschen, het heeft slechts te hopen.

En zoo vereenigen wij ons allen in de bede dat haar leven en dat van hen, die haar het dierbaarst zijn, haar echtgenoot, haar kind, hare moeder, tot in hoogen ouderdom gespaard moge blijven!

Zoo is dan ook hier, als elders, de loftrompet gestoken. Is er bij lof geen blaam, als bij het licht de schaduw? De Jubilaresse zelve en misschien ook zij, die hare dagelijksche, intieme omgeving vormen, zouden hierop een antwoord kunnen geven. Niet het Nederlandsche volk, dat — en terecht — groote lijnen trekt en daarnaar zijn dictum bepaalt. Van Koningin Wilhelmina wordt ondersteld, dat zij die groote kennis, welke Zelfkennis heet, betracht heeft en derhalve hare tekortkomingen zich bewust, ook met betrekking tot regeeringsdaden. Edoch, daarom gaat het niet, want dit Jubileum zou niet geweest zijn, wat het was, indien Zij niet, in volle oprechtheid, waarlijk kan getuigen: dat Zij naar 't hoogste gestreefd heeft. Meer kan van een mensch, zelfs als deze Vorstin is, niet geëischt worden, en aan dezen hoogsten eisch heeft zij beantwoord.

Uit het verleden, dat ook in 't goede niet ongedaan gemaakt kan worden, ontvouwt zich de toekomst, welke door dit Jubileum wordt ingezet met een blijde boodschap voor volk en vorst.

De Nederlandsche Gebiedsdeelen in Amerika en West-Indie.*)

DOOR JHR. L. C. VAN PANHUYS,
Hoofdcommies aan het Departement van Koloniën.

Noch in grootte, noch in beteekenis, kan het Nederlandsche gebied in de Nieuwe Wereld: Suriname in Zuid-, Curaçao in Middel-Amerika, ook maar in de verte wedijveren met het reusachtige eilandenrijk van vijftig millioen inwoners, dat zich in Oost-Azië uitstrekt over een afstand als van Ierland tot Siberië. Suriname, dat met zijn savana's, zijn oerwouden en gebergten een gebied zou innemen over België, Nederland en een deel van Eems- en Rijnlanden, telt nog geen 125 duizend; Curaçao bestaande uit een zestal eilandjes die te zamen een groot deel van de provincie Utrecht zouden bedekken, nog geen 60 duizend inwoners. Maar afgescheiden van de vergelijking met de machtige Indische zuster, kunnen de beide West-Indische kinderen toch bogen op een gezamenlijken handelsomzet van ± 40 millioen gulden en een doorvoerhandel voor Curaçao van, naar schatting, 30 millioen gulden.

Suriname en Curaçao zijn in de vijf en twintig jaren van de regeering van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, langzaam en gestaag, — zooals trouwens in de laatste *drie-kwart-eeuw* het geval was [1]) — *in bloei en in beteekenis toegenomen.* De oud-Gouverneur Staal toonde dit in de West-Indische Gids voor Suriname aan; Mr. B. de Gaay Fortman in hetzelfde tijdschrift voor de Nederlandsch-West-Indische eilanden. [2])

Voor Suriname en Curaçao waren de laatste 25 jaren een tijd van vroeger nooit gekende belangstelling. In beide gebiedsdeelen kwamen in dat tijdperk belangrijke technische werken of groote plannen tot uitvoering: voor Suriname de sluizenaanleg en de Saramaccapolder, de bouw van een spoorweg van 173 K.M., het onderzoek — hoofdzakelijk nog slechts topografisch — door een aantal wetenschappelijke expedities van het onbekende binnenland en de proeve tot invoering van een bacoven-cultuur; voor Curaçao het toegankelijk maken van de haven voor groote schepen door een ruimen toegangsweg van 10.8 M. — C. P. en 80 M. breed en de oprichting van een petroleumraffinaderij op het schiereiland Asiento.

Reeds in 1898 had „de West" van zich doen spreken op de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid te 's-Gravenhage. [3]) De pogingen van den secretaris van de Maatschappij van Nijverheid, Haarlem, F. W. van Eeden, om aan het „verwaarloosd erfdeel" Suriname, meer aandacht te schenken, waren o.a. door den voorzitter van den Raad van Beheer, den lateren Minister J. T. Cremer krachtig gesteund en hadden in 1899 geleid tot een te Haarlem, in een door den heer Cremer geschonken gebouw gehouden West-Indische tentoonstelling. [4]) In hetzelfde jaar noodigde mevrouw N. van Zuylen—Tromp, nu mevr. de wed. Jhr. O. van Beresteyn, in een ingezonden artikel in de Haagsche dagbladen, alle mannen en vrouwen uit die belang stellen in onze Oost en onze West, om, voortbouwend op hetgeen in de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid was geschied, langs practischen weg, door propaganda bij het geheele volk, de belangen van onze overzeesche bezittingen en hare bewoners te bevorderen. De ingevolge dezer oproeping gehouden bijeenkomsten leidden in 1900 tot de oprichting door den kolonel G. E. V. L. van Zuylen van de Vereeniging „Oost en West."

Op welke wijze de vereeniging, door den arbeid van hare vijf Commissiën, optrad, door vergaderingen, voordrachten, lezingen met lichtbeelden, door het organiseeren van tentoonstellingen, door het uitgeven van handleidingen, en door het bepleiten van de verbetering van het onderwijs nopens de Koloniën bij de Regeering, mag als bekend worden verondersteld; met trots kon de ondergeteekende op het in Juli 1911 te Londen gehouden Eerste Universeele Rassencongres op hetgeen de Vereeniging toen reeds verricht had, wijzen. [5]) De taak, die zij beoogde, om aan Nederland de Koloniën, aan de Koloniën Nederlandsche gedachten en gevoelens op populaire, heldere en duidelijke wijze te doen kennen, heeft zij ten aanzien van Suriname en Curaçao in ruime mate vervuld. De Vereeniging heeft haar doel ook en vooral weten te bereiken door middel van haar weekblad, van welk de voorzitter van den Volksraad, Mr. Dr. Schumann, in begin 1921 aan het Bestuur schreef: „Ik wil gaarne verklaren, dat ik in geen enkel Nederlandsch dag- of weekblad ruimer en beter voorlichting over Indië heb aangetroffen, dan in Uw orgaan." Mr. Schumann had dit, ook voor wat Suriname en Curaçao aangaat, gerust kunnen neerschrijven.

Met forsche stem had de heer H. van Kol de belangstelling voor het noodlijdende Curaçao ingeroepen. [6]) Minister Cremer greep voor die Kolonie met krachtige hand in, toen het bestuur van den Gouverneur hem daar niet doeltreffend bleek te zijn, en gedurende verscheidene jaren nam de uitvoering van de door Van Kol voorgestane verbeteringen een belangrijk deel in van het bestuursprogramma. Bij Koninklijk besluit van 14 Juni 1901, No. 71, was aan Prof. F. A. F. C. Went opgedragen zich in het belang van den landbouw in Suriname derwaarts te begeven en van zijn verrichtingen en onderzoekingen een omstandig rapport uit te brengen aan den Gouverneur. De ingenieur 1ste kl. van den Indischen Waterstaat, tijdelijk chef van het Bouwdepartement in Suriname, D. H. Havelaar, kreeg bij K. B. van 20 Juli d.a.v. No. 30, de opdracht zich tot het instellen van een onderzoek in het belang der cultures op de Nederlandsche Antillen, van den toestand der bevloeiingswerken en van de waterverschaffing aldaar naar Curaçao te begeven. [7])

In 1904 vertrok Dr. J. Boeke, in opdracht van de Regeering, naar Curaçao om een onderzoek in te stellen naar het visscherijbedrijf in de Kolonie. Ook deze expeditie trok niet minder dan de reeds genoemde wetenschappelijke en andere onderzoekingen in Suriname — belangstelling bij verschillende kringen van de bevolking in moederland en Kolonie. [8]) Op het eiland Saba na werden de Nederlandsche Antillen topografisch opgenomen en op uitstekende wijze in kaart gebracht; ook de karteering van Suriname, tot voor kort voortgezet, werd op uiterst degelijke wijze ter hand geno-

*) Met toestemming van den schrijver nemen wij het onderstaande over uit een der vele Jubileum-gedenkschriften. RED. COM.

1) W. I. Gids, Jaarg. '21—'22, blz. 308.

2) W. I. Gids '22—'23, blz. 231; Jaarg. '21—'22, blz. 113. Zie hier enkele sprekende cijfers voor Suriname (alle voor 1900, vergeleken met 1920); Bevolking in 1900: 72000, in 1920: 113000. Bedrag per inlegger postspaarbank: 48—64. Aantal schoolgaande kinderen: 7200, gestegen in 1920 tot 11800. Waarde invoer: van 6 millioen tot bijna 9 millioen; waarde uitvoer: van 5½ millioen in 1900 tot bijna 9 millioen in 1920. Hectaren in bebouwing: van 14000 tot 36000. Uit: „Wat dorre cijfers" door G. J. Staal.

3) Vergelijk: De Vrouw in Nederlandsch-West-Indië, uitgegeven vanwege de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid, te Amsterdam bij H. W. J. Becht, 1898.

4) Zie o.a. „de Economist" van Nov. 1899, blz. 808, waar Jhr. Mr. J. W. K. Quarles van Ufford deze tentoonstelling een groot succes heeft genoemd.

5) Proceedings of the First Universal Races Congress, London, 1911, pag. 55.

6) Een Noodlijdende Kolonie. Gedrukt bij Masereeuw & Boutens, Amsterdam en Rotterdam, 1901.

7) Verslag, Bijlage C 1 Kol. Verslag van Suriname van 1902.

8) W. I. Gids. Jaarg. 1921/22, blz. 215. Bespreking van de rapporten van Dr. J. Boeke, door Prof. Max Weber.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

men. [9]) De Encyclopaedie van Nederlandsch-West-Indië (1914—1917) — een standaardwerk zooals geen Kolonie in Amerika bezit, — bracht opnieuw jaren lang de West onder de oogen van het publiek; de West-Indische Gids doet dit tot nog toe op niet minder duidelijke wijze.

Vonden de belangen van Suriname en Curaçao bij Minister Cremer, zooals gezegd, een open oog — in zake de grenskwestie nam hij in 1899 eene beslissing, en aan de proef van den heer Nienhuis om in Suriname een tabaks-cultuur in te voeren zal Minister C. wel niet vreemd zijn geweest, niet minder kwam Suriname naar voren onder het beleid van haren oud-Gouverneur, Jhr. Mr. T. A. J. van Asch van Wijck als Minister van Koloniën. Nog kort voor zijn dood begaf deze — de steller had het voorrecht den Minister op die reis te vergezellen — zich naar Amsterdam om aldaar de Javaansche emigranten — waarover straks — naar Suriname op hun doorreis naar de Kolonie te zien. Haast tot zijn stervensdag toe besprak hij met den nieuwbenoemden Gouverneur Dr. Lely de toelichting der Surinaamsche spoorwegverordening. Voor de samenstelling daarvan was de o.d.g. door Minister v. A. v. W. aan den heer Lely toegevoegd, en hij kon de laatste drukproef op de sluis te IJmuiden, bij het voorbijvaren van het stoomschip waarmede de heer Lely naar Suriname vertrok aan dezen overhandigen. [10])

De geschiedenis van het geniale plan van Gouverneur Lely tot invoering van een bacovencultuur ligt nog versch in het geheugen. Ook in dit geval is de steller uit zijn ambtelijke ervaring bekend, hoezeer door deze proef de aandacht op Suriname viel. De toenmalige Staatsraad, Jhr. Mr. Herman van der Wijck, aan wien hij eenige stukken kwam brengen, vroeg of hij bezwaar had ondershands inlichtingen te verstrekken in de vergadering van de Koloniale Afdeeling van den Raad van State, waar juist de bacovencultuur in discussie was. Verscheidene leden liepen in de zaal heen en weer, en steller kan zich herinneren op welke forsche wijze een Staatsraad de vraag opperde: of de Nederlandsche Staat dan ook kool zou moeten gaan planten? „En groeit die „bakoven" daar zoo maar?" vroeg het Raadslid, zichzelf voor steller „plantend." Ja, mijnheer, was het antwoord, haast als onkruid.

Men zal zich herinneren, dat Minister de Waal Malefijt, na een afwijzend advies te hebben ontvangen van de heeren J. T. Cremer, Prof. Went, Prof. v. Romburg en J. van Vollenhoven, den regeeringssteun aan deze cultuur liet ophouden. De kosten hadden 2 millioen beloopen, de raming van de voortzetting was $1^1/_4$ à $4^1/_2$ millioen. [11])

De z.g.n. productieve werken hadden $1^1/_2$ millioen gekost, het onderzoek van het Lawagebied $^3/_4$ millioen, de spoorweg ongeveer 8 millioen, geen wonder dat er stemmen opgingen, die er op aandrongen, na te gaan, wat dit geld had uitgewerkt. Bij Ministerieele beschikking van 11 Maart 1911 werd onder voorzitterschap van Dr. D. Bos, de Suriname-Commissie ingesteld, die opnieuw, jaren lang, Suriname het middenpunt deed zijn van veler belangstelling. Daarna trad een verslapping van die belangstelling in, men scheen de Surinaamsche zaak als hopeloos te gaan beschouwen, en de bekende en verdienstelijke voorstellen van den heer Kasteleyn trokken niet de aandacht, die zij verdienden. Minister de Graaff eindelijk, verstrekte een opdracht aan den heer J. Pyttersen (5 October 1921) o.m. om er de levensvatbaarheid te onderzoeken van landbouwbedrijven met toepassing van moderne cultuurmethoden.

Wanneer wij tot slot, een blik willen slaan in de toekomst van de Nederlandsch West-Indische Koloniën, dan willen wij vooraf nog even opmerken, dat de aanhoudende en ijverige pogingen van de Hernhutters en van de Roomsch-Katholieke Missie in Suriname ook de laatste 25 jaren niet zonder vrucht zijn gebleven. Dat de zoogenaamde creolen in Suriname, als mensch, een hooger peil hebben bereikt dan in Britsch- en in Fransch-Guyana het geval is, is o.i. uitsluitend aan de bedoelde leiding van godsdienstige zijde te danken. Door den arbeid van de R. K. Missie op de Benedenwindsche eilanden steekt ook daar de bevolking in gunstigen zin tegen die van vreemde eilanden af. [12])

Voor Curaçao — het is door Mr. de Gaay Fortman t.a.p. gezegd — zijn het in hoofdzaak *handel* en *scheepvaart* door welke de Kolonie tot welvaart kan komen. Of het mogelijk zal zijn op Curaçao een wereldhaven met droogdok te stichten, — een ingenieursvraagstuk van den eersten rang — schijnt ons bovenal een concurrentie-probleem. Curaçao zal zeer zeker zoo ver komen, dat het een klein, doch bloeiend gebiedsdeel van ons land zal uitmaken, maar het heeft, zonder achterland, geen kans tot ontwikkeling tot een groote eenheid.

Anders is het met Suriname. De nazaat zal zich verbaasd afvragen hoe het mogelijk was, dat terwijl Nederland in het huidige tijdstip, twee gebiedsdeelen telt in tropische gewesten, die met elkander overeenkomen in klimaat, bodem en vruchtbaarheid, niettemin zelfs nog niet in de verte, het denkbeeld gemeen goed is geworden, dat een paar millioen van de bevolking van Oost-Indië, nu dienen te worden „overgeheveld" naar Suriname. Wie heeft die gedachte baan gebroken, maar op onvolkomen wijze: haast wel ieder, die over de toekomst van Suriname heeft nagedacht, kwam tot de slotsom: dat immigratie voor het land een uitkomst zou zijn. Maar op welke wijze en met welk doel dacht men zich die? Om de tegenwoordige bevolking te verdubbelen en te verdriedubbelen, om daardoor uit den subsidienood te geraken, om steeds arbeiders gereed te hebben voor de Europeesche landbouwondernemingen. Minister de Graaff wees, o.i. volkomen terecht, de voorstellen van het Suriname Studie Syndicaat af, om een honderdduizend immigranten in een tiental jaren op goed geluk in Suriname aan te voeren, met de bedoeling om voor zoover zij niet op particuliere ondernemingen emplooi zouden vinden, hen te bezigen om de inwendige inrichting der Kolonie in het groot aan te vatten. [13]) In het in 1922 uitgekomen rapport van den heer Pyttersen (Algem. Landsdrukkerij) wordt slechts schoorvoetend de aandacht gevestigd op de wenschelijkheid om Javaansche gezinnen naar Suriname over te brengen. Het is voorziening in arbeidskrachten, individueelen aanvoer, die men zich tot nog toe gedacht heeft, geen volksverhuizing.

Naar onze innige overtuiging worden de tijden rijp om, juist in deze periode van malaise, voor wat Suriname betreft, de gedachten te richten op het hoogst bereikbare. Suriname moet — het is een Fransch geleerde, die deze voorwaarden opnoemt

[9]) W. I. Gids, Jaarg. 1922/23, blz. 613, 639. Werkzaamheden op topografisch en kadastraal gebied in Suriname van 1911—1920, door F. E. Spirlet.

[10]) Als een voorbeeld hoezeer de spoorwegplannen de Regeering bezig hielden, en tegelijk van den eenvoud van haren Minister-President, Dr. A. Kuyper, moge strekken, dat deze zich op een goeden dag bij den o. d. g., op het Departement van Koloniën liet aandienen om met hem op de kaart de richting van den ontworpen spoorweg na te gaan, alsvorens deze in den Ministerraad zou worden besproken. Het had Dr. K. — het behoeft nauwelijks gezegd, — slechts een woord behoeven te kosten, om den o. d. g. bij zich aan zijn Departement te doen ontbieden.

[11]) Vereeniging Moederland en Koloniën. De voorstellen der Suriname-Commissie door Mr. Dr. C. F. Schoch, 's-Gravenhage, Van Beek's Hofboekhandel. 1912.

[12]) Het is in dit overzicht niet mogelijk alle personen en instellingen te noemen, die voor Suriname en Curaçao in de afgeloopen 25 jaren verdienstelijk werk deden. Van de protestantsche leeraren in beide Koloniën kan worden vertrouwd, dat ook hunne menigmaal in stilte verrichte arbeid, vrucht heeft gedragen.

[13]) Mem. v. Antwoord Kol. huish. begrooting v. Suriname voor het dienstjaar 1921, 2de Kamerstukken 1920-1921-1, no. 9.

voor Koloniale autonomie — in haar zelve de elementen vinden om een behoorlijk bestaan te voeren; zij moet, in geldelijk opzicht en ook in krijgskundigen zin, geen hulp van buiten noodig hebben. Zij behoeft eene bevolking van verscheidene millioenen inwoners, welke toestaat, als het noodig is ten minste honderdduizend man onder de wapenen te roepen; zij moet een begrooting hebben van verscheidene tientallen millioenen guldens, en voorts eene opbrengst van landbouw, handel en nijverheid, voldoende om in de verschillende nooden van het land te voorzien, verder: belangrijke reeds uitgevoerde publieke werken, verkeersmiddelen, en in het bijzonder spoorwegen, die de verschillende deelen van het uitgestrekt gebied vereenigen. [14])

Het zal dan moeten gaan over het probeem van overbrenging van een Javaansche bevolking van verscheidene millioenen, niet van eenlingen, maar van families, zoo mogelijk van gehuchten, van gedeelten van overbevolkte desa's onder een van Regeeringswege aan te wijzen leider, onder eigen Javaansche hoofden, met zorgvuldig behoud van de bestaande denkbeelden, die gunstig zijn voor het begrip van eene desagemeenschap, en van de voor den desabewoner bestaande verplichtingen. Over de mogelijkheid van een coöperatief verbonden complex van desagenootschappen, met een door de gemeenschap gesalarieerd handelsvertegenwoordiger. Laten de besten en bekwaamsten hier te lande en onze beste kenners van Nederlandsch-Indië, — in de eerste plaats de deskundige, die aan steller dit plan tot overbrenging van eene Javaansche bevolking opperde — hunne gedachten in die richting leiden, opdat, zegge in het jaar 2025, van Nederland moge worden getuigd, dat het, in benarde tijdsomstandigheden, *twee* reuzenwerken bepeinsde en ondernam, dat het èn de Zuiderzee-provinciën uit den grond stampte, èn een nieuwen bloeienden staat, een werkelijk rijk, op Amerikaanschen bodem in het leven riep!

14) Arthur Girault, Principes de Colonisation et de Législation coloniale, 4me Edition, 1re partie, Paris, 1921, pag. 97—98.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De nieuwe Volksraad.

In zijne vergadering van 17 Juli j.l. heeft de Volksraad zich bij meerderheid van stemmen vereenigd met het ontwerp der Indische Regeering voor een nieuwe samenstelling van den Volksraad en een nieuwe wijze van verkiezing van de 38 van de 60 leden, die door verkiezing hun zetel in den Volksraad zullen krijgen.

In den loop der debatten heeft de Regeering eene verandering aangebracht in de *benaming* van de bevolkingsgroepen, welke thans ten aanzien der uitoefening van het kiesrecht voor den Volksraad van elkander afgescheiden worden. Deze verandering dient, om, door ook de Nederlanders „onderdanen" te noemen, meerdere gelijkheid tusschen de volksdeelen te brengen in staatkundigen zin.

Aan het ontwerp, zooals dit thans door den Volksraad is aangenomen, ontleenen wij, aan de hand van de *Sum. Post* van 25 Juli, o.m.:

De Volksraad bestaat uit een lid, tevens voorzitter, en 60 leden. Van deze laatsten behoort de helft tot de Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, de andere helft tot de onderdanen-Nederlanders en de Uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, deze laatsten zooveel mogelijk ten getale van 1/12.

Het lid, tevens voorzitter, wordt door den Koning benoemd. Verkozen worden 20 Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, 15 onderdanen-Nederlanders en 3 Uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders. De overige leden worden benoemd door den Gouverneur-Generaal.

De te verkiezen 20 Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders worden afgevaardigd door de navolgende kieskringen tot het achter elk daarvan te vermelden aantal:

I West-Java (3). II Midden-Java (3). III Oost-Java (4). IV Vorstenlanden (1). V Zuid-Sumatra (1). VI Menangkabau (1). VII Bataklanden (1). VIII Oostkust van Sumatra en Riouw en Onderhoorigheden (1). IX Oost-Borneo (1). X Celebes (2). XI Molukken (1). XII. Bali en Lombok (1).

In deze 12 kieskringen, met uitzondering van de Vorstenlanden, zijn kiezer voor den Volksraad de Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, die lid zijn van de locale raden.

In den kieskring Vorstenlanden wordt één afgevaardigde aangewezen door een kiesvergadering, waaraan deelnemen:

de oudste der Vorstenlandsche residenten of zijn vertegenwoordiger, die als voorzitter de vergadering leidt en 3 stemmen uitbrengt; de Soesoehoenan van Soerakarta of zijn vertegenwoordiger, die 2 stemmen uitbrengt; de Sultan van Djokjakarta of zijn vertegenwoordiger, die 2 stemmen uitbrengt; de hoofden van het Mangkoenegarasche en het Pakoe Alamsche huis, of hun vertegenwoordigers, die elk 1 stem uitbrengen.

De te verkiezen 15 onderdanen-Nederlanders worden gekozen door de Nederlandsche leden der locale raden in geheel Nederlandsch-Indië, die daartoe tezamen één kiezerscorps vormen.

De te verkiezen 3 Uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders worden gekozen door de tot die bevolkingsgroep behoorende leden van locale raden in geheel Nederlandsch-Indië, die daartoe tezamen één kiezerscorps vormen.

Waar een verkiezing niet tot resultaat voert, wordt in de vacature voor den tijd van een jaar door den Gouverneur-Generaal bij benoeming voorzien.

Het Oorlogsgevaar in Oost-Azië.

In het *Soer. Hbl.* van 17, 18 en 19 Juli treffen wij drie uitvoerige artikelen aan over het Oorlogsgevaar in Oost-Azië.

In het eerste artikel zet schrijver uiteen, hoe Japan, economisch, in een hoek gedrongen is en reeds, hoewel alles nog *schijnbaar* in vollen vrede verkeert, in een economischen strijd op leven en dood met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika gewikkeld is.

In het tweede artikel beschouwt schrijver de militair-strategische positie van Japan en Amerika en komt hij tot de conclusie: *De groote mogenheid, die Insulinde het eerst bezet, heeft den oorlog gewonnen.*

In het derde artikel wordt de vraag beantwoord: „Welke houding nemen de andere hierbij betrokken mogendheden aan; doen zij haar best het vuur te blusschen, wakkeren zij het aan, dan wel blijven zij neutrale toeschouwers?" Tevens memoreert schr. de conferentie in Washington.

Ten slotte geeft schr. de volgende beschouwing over *de verhouding van Ned.-Indië tegenover het oorlogsgevaar in den Pacific:*

Wij hebben er op gewezen hoe door de Japanners een strategische positie in Oost-Azië werd opgetrokken, die alleen in de Chineesche Zee nog eenige belangrijke hiaten vertoonde, en hoe de Philippijnen, practisch onverdedigbaar als zij zijn, een gemakkelijke prooi der Japanners zullen worden. Nu liggen deze Amerikaansche bezittingen ook veel dichter bij de Japansche hoofdbasis. Willen de Japanners er zeker van zijn, den oorlog te winnen, dan moeten zij, zooals wij hebben aangetoond, vóór alles een omtrekkende beweging der Amerikanen kunnen voorkomen. Zij moeten er zeker van zijn, dat geen Amerikaansche vloot ongemerkt in de Chineesche Zee kan doordringen. Wij hebben trachten aan te toonen, hoe Amerika feitelijk niets anders overbleef dan langs dien omweg een aanval te wagen, ja zelfs

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

den toestand zóó geschilderd, dat het de eenig mogelijke weg is. Of Amerika trekt zich uit China en Oost-Azië terug, òf het valt uit het Zuiden Japan aan, al dan niet met de hulp van Engeland of Australië. Wat Engeland doen zal, mag nog een open vraag zijn; dat Australië op zijn minst een zeer welwillend neutraal zal zijn, is zeker.

Nu ligt Ned.-Indië juist tusschen Oost-Azië en Australië, vormt eveneens een der grenzen van de Chineesche Zee, en is van alles rijkelijk voorzien: het biedt elke oorlogsvloot een ideale operatiebasis. Waren wij nu zoo sterk, dat er geen denken aan was ons aan te vallen, dan zou Japan gerust kunnen zijn en zich alleen maar over Singapore ongerust behoeven te maken. Edoch, wij liggen geheel open en bloot.

In Tokio weet men dus, wanneer de Amerikanen willen, dan bezetten zij Ned.-Indië en dan is dat een heele streep door hun rekening.

Aan den anderen kant weet men in Washington, wanneer de Japanners morgen Ned.-Indië bezetten, dan kunnen wij er niet meer aan denken ze ooit uit Oost-Azië te verjagen. Want zelfs als wij met de Engelschen zulke goede maatjes worden, dat wij door de straat van Malakka mogen, dan zijn wij nog niet veel verder, omdat deze door de Japansche vloot met haar basis in Ned-Indië, zeer gemakkelijk te verstoppen is.

Wij zien dus, dat de gedachte, zich door een *coup de main* van Ned.-Indië meester te maken, bij beide partijen wel zeer naar voren moet komen. Japan ligt echter het dichtst bij, d.w.z. dichter bij dan Amerika. O.i. zou het gelijk staan met zelfmoord van den Japanschen kant, wanneer het Ned.-Indië niet direct, gelijk met de Philippijnen bezette. Het is de eenige wijze, om de Chineesche Zee in hun macht te krijgen.

Iets anders ware het, wanneer Japan wist, dat er een behoorlijke vloot bestond, die een dergelijke onderneming maar niet zoo klakkeloos zou toestaan. Helaas hebben wij zoo'n vloot niet en bovendien hebben wij het verdrag over de open deur geteekend.

Stel: Japan slaat toe, maar bezet onze koloniën niet. Wie garandeert dan, dat Amerika dit niet doen zal? Niet de Nederlanders; zij hebben niets om mee te garandeeren, erger nog, zij hebben een verdrag geteekend, met welk „vodje papier” in de hand, van Nederland kan worden geëischt, dat het mee doet in den strijd tegen Japan.

Welk een fout onzer diplomatie, aan den eenen kant een verplichting op zich te nemen, die men aan den anderen kant niet gestand kan doen. In elk geval worden wij door dit verdrag, te elfder ure geteekend, zoodra Japan een oorlog begint, automatisch zijn tegenstander, al is het niet direct zijn vijand. Wij geven er den Japanners een prachtig excuus mede, en hebben er onze neutraliteitspolitiek ten zeerste door verzwakt.

Nu zullen er wel lieden zijn, die zeggen: ja, maar Japan zal nooit zoo dom zijn, het Duitsche voorbeeld te volgen, het heeft genoeg gezien, hoezeer het Duitschland nadeel gedaan heeft, dat het België overvallen heeft, of wel, Amerika zal toch nooit zoo slecht zijn ons te overvallen.

Wij gelooven niet, dat een dergelijke opvatting in de internationale politiek steek houdt. Zij, die zoo iets beweren, kennen hun geschiedenis niet, maar in elk geval lijkt het ons onverantwoordelijk, een politiek op te bouwen alleen op het goede vertrouwen, dat een ander er net zoo over zal denken. Wij hebben ons hier echter uitsluitend ten doel gesteld: 1o. aan te toonen, dat een oorlog in Oost-Azië onvermijdelijk is, en 2o dat, wie ook begint, de strategische ligging onzer bezittingen, mede door de Japansche strategie, dusdanig is, dat één der beide partijen ons gebied zal moeten bezetten. Er is geen andere uitweg, geen andere oplossing mogelijk.

Maar wanneer Engeland neutraal blijft? Dat verandert den toestand voor ons niet, om de eenvoudige reden, dat Japan dan met te meer gerustheid de Chineesche Zee kan afsluiten, door onze koloniën te bezetten, omdat de dan nog overblijvende opening door de Engelsche vloot bezet is, die, als Engeland neutraal is, de Amerikanen er niet door zal laten. Juist de versterking van Singapore is voor ons, mits Engeland neutraal blijft, buitengewoon gevaarlijk.

En blijft Engeland niet neutraal, gaat het met Australië, met Amerika mee, dan zal het eerst wel zorgen, dat de Japanner er niet in komt. Dat zal dan meer kosten, dan nu een vlootprogram. Engeland is nooit goedkoop geweest bij het indienen zijner rekening voor bewezen diensten. Nog daargelaten, of een staat nog wel zijn onafhankelijkheid waard is, die zich door een andere laat verdedigen.

Er is dus geen ontkomen aan, wij worden in het conflict betrokken.

Voor beide vloten hebben de Nederlandsche Koloniën nog een bijzondere beteekenis. Borneo is toch zoowat de eenige plaats in Oost-Azië, waar de onmisbare brandstof voor slagschepen, onderzeeërs en luchtschepen, „de olie”, in onbeperkte mate te verkrijgen is. Balik Papan ligt geheel en al onverdedigd. Men maakt het de beide partijen moeilijk er af te blijven. Nog daargelaten, al de andere voordeelen, die deze rijke landen een oorlogsvloot bieden.

Het aloude argument: maar wij kunnen toch in ons eentje niet tegen Japan of Amerika vechten, houdt in dezen geen stuk; want daar is nooit sprake van. De taak, die voor een Nederlandsche scheepsmacht is weggelegd, is niet anders, dan een verovering van onze Koloniën, tot een tijdroovende geschiedenis te maken, die de andere partij gelegenheid geeft, ons te helpen.

Wij hopen, dat het den lezer duidelijk is, dat Japan, hoewel eigenlijk verdediger, toch de eerste zal zijn, die, militair gesproken, aanvalt. Weet Japan nu, dat een bezetting onzer Koloniën bij *coup de main* niet mogelijk is, maar dat dit een onderneming wordt, die tijd kost, die daardoor de Amerikanen de gelegenheid doet krijgen, zich te concentreeren, dan zullen zij het niet doen en nog veel minder niet, wanneer zij weten, dat een dergelijke poging der Amerikanen ook op tegenstand zou stuiten, die hun de kans geeft zich tijdig Zuidwaarts te begeven en de Amerikanen verzwakt. Men vergete niet, dat het verschil tusschen $x + a$ en $x - a = 2a$, zoodat dus de waarde van onze Vloot in een komenden strijd verdubbeld wordt.

Niet alleen een vloot is voldoende, daarmede moeten de voornaamste toegangswegen, door kustversterkingen, in verband met mijnen worden afgesloten, opdat wij ook kunnen maken, van het voornaamste deel van onzen Archipel, een strategische basis.

Het doel van schrijver was uitsluitend om den lezer een idee te geven van den werkelijken politieken toestand in Oost-Azië, en hoe wij aan den vooravond staan van een nieuwen wereldoorlog, waarin onze Koloniën zeker betrokken zullen worden.

De noodzakelijkheid van verloven naar Europa.

De heer *Van der Laan*, die, na een verlof naar Europa van negen maanden, de leiding van de *Deli Courant* hernomen heeft, schrijft in het blad van 26 Juni o.m.:

Voor de tweede maal hebben wij mogen ondervinden, hoe noodzakelijk het, vooral voor den in Indië werkenden journalist is, op gezette tijden zijn Indische loopbaan te onderbreken door een eenigszins duurzaam verlof. Allereerst natuurlijk om het in de tropen lijdend organisme te restaureeren in het klimaat waaraan het door geboorte en opvoeding gewend was, maar daarnaast vooral ook om zijn wereld- en levensbeschouwing te toetsen aan hetgeen zich in de toekomst der Westersche wereldontwikkeling afspeelt en aan hetgeen daar te aanschouwen en te beluisteren valt. Hoezeer zich in de laatste 20 jaren de stroom des levens in het Oosten versneld en verbreed moge hebben, we zijn toch nog altijd — en zullen dat onafzienbare tijden nog zijn — aangewezen op hetgeen de tijden in Europa doen rijpen. Niet om alles

klakkeloos over te nemen of te volgen, — het tegendeel was, helaas vooral in de jaren sedert 1914, maar al te dikwijls waar, — maar veeleer om te weten hoe zich ginds het maatschappelijke, politieke en geestelijke leven ontwikkelt. En wie dan, zooals wij, na deze jaren van welhaast revolutionaire veranderingen, na gezette overweging tot de conclusie komt, dat men, wat de hoofdlijnen betreft, het spoor niet bijster was geworden, die mag zich gelukkig prijzen. O natuurlijk, ieder heeft zijn tol te betalen aan den tijdgeest, hetzij in deze, hetzij in andere richting, en van zelfvoldaan volharden in eene eens gekozen richting is daardoor al bij voorbaat geen sprake. Men moet reeds tevreden zijn wanneer met ziet, dat na een tijd van allerlei aberraties naar vermeende heilbrengende aspecten, belangrijke volkslagen terugkeeren tot oude, beproefde wegen, en niet meer klakkeloos navolgen wat als nieuw en goed werd aangeprezen, *alleen omdat het nieuw was*. Het zoo dikwijls ten onrechte ongunstig beoordeelde woord „conservatief" heeft in dit opzicht nieuwe kleur en nieuwe klank gekregen. Natuurlijk onder het zooeven genoemde voorbehoud. Want wie louter vasthoudt aan het oude omdat het „nog zoo kwaad niet was" en wie niet zoekt naar nieuwe wegen, die *beter* zijn, die staat eenvoudig stil en van hem is geen verandering ten goede te verwachten.

Wij hebben het voorrecht gehad tijdens ons verlof verscheidene landen te bezoeken en er, zij het als bezoeker in vogelvlucht, verschillende toestanden te kunnen vergelijken. Door toevallige omstandigheden hebben we vooraanstaande persoonlijkheden mogen ontmoeten in zeer verschillende klassen en rangen der maatschappij en vooral voor den dagbladschrijver was het hoogst belangwekkend en leerzaam tevens om al die aanschouwingen uit verschillend gezichtspunt en onder verschillende belichting met elkaar te vergelijken en aan elkaar te toetsen. Wij zullen hopelijk bij meerdere gelegenheden nog wel eens aanleiding vinden daarop nader terug te komen. Voor heden rest ons slechts te verklaren, dat de *Deli Courant*, onder onze leiding, haar arbeid voor het Goede, het Ware en het Schoone met kracht zal voortzetten, dat zij — het is met alle bescheidenheid gezegd — in onze kleine omgeving hier in Sumatra, ernstig opbouwend hoopt te werken als een factor in het maatschappelijk verkeer.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over den ouden Maleischen stam.

I.

De gewone medewerker van de „Perniagäan", n.l. de persoon, die zich Be-be teekent, heeft in de nummers van dat blad van 5 en 6 Maart 1923, aan de hand van verschillende opstellen, welke ter zijner beschikking stonden, het een en ander medegedeeld over den ouden Maleischen stam.

Of dit nu op een wetenschappelijk en methodisch ingesteld onderzoek berust, is eene vraag, die men het best doet hier in het midden te laten, doch het wil voorkomen dat het altijd van groot belang blijft te weten wat op dit gebied bekend is bij het volk dan wel in het milieu van den medewerker zelf en dat de kennisname daarvan niet onverschillig zal zijn aan de lezers van het Koloniaal Weekblad, die zich met geschiedkundige, ethnografische en ethnologische onderzoekingen bezig houden.

Volgens den schrijver, bevolkt de Maleische stam de eilanden van den Indischen Oceaan en het zuidelijk gedeelte van den Stillen Grooten Oceaan.

In engeren zin verstaat men onder Maleiers de bewoners van het schiereiland Malakka en van de eilanden Sumatra, Java, Celebes en de andere eilanden van den Indischen Archipel.

Zij, die de Maleische taal zuiver spreken, zijn de Sumatranen (behalve de Bataks, de Lampongers, Redjangers en enkele andere bevolkingsgroepen), de bewoners van Malakka, Banka, Poeloe-Pinang, Singapoera, Lingga, Riouw en de bewoners van de zeestranden der eilanden van Ned.-Indië *).

In het algemeen worden de eilanden, welke gelegen zijn in het zuidelijk gedeelte van den Stillen Oceaan, aangeduid met den naam van Polynesië.

Die eilanden liggen verspreid, hetgeen tot gevolg heeft gehad, dat over de afstamming van de bevolkingen dier eilandengroepen verschillende verhalen bestaan.

Doch hoe dit zij, in het algemeen kan wel worden aangenomen, dat de Maleische stam afstamt van eene zeer groote volksgroep.

Met betrekking tot den naam „Melajoe" is men van meening, dat het grondwoord daarvan is „lajoe"; d.i. verwelken, hetgeen in verband zou staan met de scheiding door het wereldgebeuren van de vroeger tot een geheel behoorende groep gronden in eilanden, hetgeen als het afvallen van verwelkte bladeren van een boom kan worden beschouwd.

Anderen zijn van meening, dat „Melajoe" eene zwakke uitspraak zoude zijn van „Meladjoe", waarvan het grondwoord „ladjoe" hardloopen beteekent, hetgeen zij in verband brengen met de talrijke aardbevingen, welke plaats hebben gehad en die de scheiding in eilanden zouden hebben tot stand gebracht.

Meer mystiek aangelegde personen meenen dat hard (weg) loopen in verband te moeten brengen met het overbrengen van den Hemel in het Tenggeroegebergte (de Himalaja) naar den Goenoeng Merapi op Java, door den Opperleeraar in eerstgenoemde streek.

Uit vrees, vergif spuwende tegen een vogel, die geacht werd schadelijke invloeden te verspreiden, nam die Leeraar dientengevolge de vlucht naar Java, aan welk eiland de naam „Djawa" werd gegeven, hetgeen „lang" beteekent.

Thans volgt eene opgave van de eerste Maleische vorsten tot aan het begin van de Christelijke jaartelling, n.l.:

1. Kaijd Hindia, die door Alexander de Groote werd verslagen.

Deze huwde zijne dochter, met name Sjahar El Bariah.

Tijdens hare zwangerschap keerde de Vorst naar zijn land terug en werd, ten huize van haar vader, de prins Arsjathoen Sjah geboren.

Deze huwde later met eene dochter van den Vorst van Turkestan.

In het jaar 327 vóór de Christelijke jaartelling, toen Alexander de Groote zich wederom in Indië ophield, werd genoemde Prins door den Vorst als vervanger van Kaijd Hindia, die 48 jaar (?) had geregeerd, aangesteld.

2. Arsjathoen Sjah	355(?)	jaren	
3. Agthloena	120	„	
4. Asjkaimata	3	„	
5. Kasadasa	12	„	
6. Amthaboes	13	„	
7. Zamanjoes	7	„	
8. Charau Asjkaumata	30	„	
9. Archad Asjkaumata	9	„	
10. Koedar Zakoehan	70	„	
11. Nithajoesar (Nithaboes) ...	40	„	
12. Ardasjir Mikana	100	„	
13. Deria Noesa (Dermanoes)	90	„	
14. Kasiteh			4 mnd.
15. Rambi	20	„	9 mnd.
16. Sjah Termasoe	80	„	
17. Tidja	70	„	
18. Adjakar	10	„	
19. Oermazad	120	„	
20. Jazdakar	60	„	4 mnd.
21. Koeri Koeda	63	„	

*) De Atjehers spreken eveneens geen zuiver Maleisch, doch verstaan die taal zeer goed. Aan wijlen Professor Niemann te Delft was destijds opgevallen de verrassende overeenkomst tusschen tal van Atjehsche woorden en die van de op het schiereiland Malakka gesproken wordende „Tjam"-taal.

BESCHIKBAAR.

22. Tarsi Bardarasa .... 59 jaren
23. Tsoerana Fadah Sjah ... 60 „
24. Tjoelana Radja di Bantja Negara Coromandel .... 55 „

Deze laatste had 3 zoons, die hun land verlieten (als kolonisten?) en, tengevolge van een storm, met hun vaartuig terecht kwamen op Sumatra, waar zij als afstammelingen van Alexander de Groote met groote eerbewijzen werden ontvangen.

De oudste zoon droeg den naam van Batjitram Sjah, de tweede Palidoetani, de derde Manilam Manam.

In andere geschriften worden diezelfde personen respectievelijk genoemd Nila Pahlawan, Kasan Pandita en Nila Oetama.

De eerste werd vorst van Menangkabo, de tweede van Tandjong Poera en de derde van Palembang.

In laatstgemeld land voerde destijds Demang Lebar Dawon het gezag, die dit, uit eerbied voor de hooge afkomst van Manilam Manam, geheel vrijwillig aan dezen afstond.

Diens titel was toen Sri Tri Boewana, terwijl deze gebeurtenis plaats had in het jaar 1160.

De Vorst huwde de dochter van Demang Lebar Dawon, welke plechtigheid, zoowel in Palembang als in Vóór-Indië (Coromandel), met de grootste vreugde werd gevierd.

In het opstel van Isma Yatim wordt daaruit de gevolgtrekking gemaakt, dat de afstamming van de Maleische Vorsten in Vóór-Indië moet worden gezocht.

Nadat Sri Tri Boewana eenigen tijd het gezag in Palembang had gevoerd, wenschte hij naar zijn land terug te keeren.

Het Bestuur gaf hij over aan een familielid en zijn schoonvader Demang Lebar Dawon ging in zijn gevolg mede.

De reis over zee ging langs de monding der Indragiririvier ten Oosten van Sumatra naar het eiland Bintang, alwaar de reeds op jaren zijnde weduwe van wijlen Radja Asjhar Sjah, onder den titel van Wan Sri Bene het gezag in handen had.

De ontvangst liet niets te wenschen over en aangezien de Vorstin geen opvolger had, werd Sri Tri Boewana als Vorst van Bintang erkend, doch dit was slechts tijdelijk, want 2 jaar later de reis naar zijn land willende voortzetten, gaf hij het gezag weder aan de Vorstin over, terwijl het van Palembang mede genomen gevolg werd teruggezonden.

Op die verdere terugreis naar Indië gingen in een typhoon verscheidene vaartuigen verloren, doch Sri Tri Boewana met zijn gevolg kwam terecht op het strand dat „Tamasek" werd genoemd en waar men een schuilplaats zocht onder een grooten djamboe laoet-boom.

Toen Sri Tri Boewana zich rekenschap gaf van den tegenspoed, welke hij op zijne terugreis ondervond, wilde hij ter plaatse eene nieuwe vestiging bouwen en zag toen op zekeren dag een dier, dat veel overeenkomst had met een leeuw.

Hij vond daarin aanleiding om aan die plaats den naam van Singapoera te geven.

Sri Tri Boewana had 2 zoons. De oudste, Katjeg Besar, huwde de prinses Nila Pendjadi van Coromandel en de jongste, Katjeg Moeda, huwde Raden Lagsjmi Dawon.

Eerstgenoemde verving zijn vader onder den titel van Sri Pakrama Wira en stelde zijn jongeren broeder tot Sjach Bandar aan, terwijl een kleinzoon van Demang Lebar Dawon tot Rijksbestuurder werd aangesteld, onder den titel van Toean Perpatih Permoeka.

Sedert dien tijd is Singapoere steeds in bloei toegenomen en thans wereldbekend.

(Wordt vervolgd.)

BESCHIKBAAR.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Bandengteelt.

II (Slot).

Zoodra de vijver gereed is gemaakt, worden de jonge Bandengs daarin overgebracht en verzorgd.

Die verzorging heeft evenwel op eenigszins andere wijze plaats dan bij de goudvisschenteelt, omdat men rekening heeft te houden met het feit dat de Bandeng in den vijver geen kuit schiet.

De reden daarvan weet men niet, doch men vermoedt dat het tijdperk van verzorging te kort is dan wel dat de vijvers aan andere eischen moeten voldoen.

De jonge Bandengs worden slechts tweemaal per jaar in zee gevangen n.l. in de 3de en 8ste maand van het Chineesche jaar, gelijkstaande met de maanden April of Mei en November van het Nederlandsche en met de vastenmaand en de maand Safar van het Mohammedaansche jaar.

Het vangen der Bandengs heeft plaats langs het strand en met hulp van mandjes.

De jonge dieren zijn gemakkelijk te herkennen aan de groote oogen en klappende kieuwen en hebben ongeveer de lengte van een padiaar.

Aangezien de aan het vangen verbonden moeite niet gering is, hebben de jonge dieren waarde.

De eigenaren der vijvers kunnen dat niet altijd zelf doen en koopen ze dan op tegen den prijs van *f* 15 per duizend.

De jonge dieren worden niet terstond in een grooten vijver doch eerst in de nabijheid daarvan in een kleineren vijver gebracht, waarvan de oppervlakte 1 vaam in het vierkant bedraagt, om dan na twee maanden, d.i. ongeveer in de maanden Sawai of Djoemadilawal, te worden geplaatst in den grooten vijver.

Zij hebben dan geen bijzonder voedsel meer noodig en vinden hun eigen voedsel in allerhande schimmels en wat de modder oplevert.

Evenals men aan het vangen in zee van de Bandengs gebonden is aan twee tijdstippen, zoo zijn er ook twee tijdstippen, in geval men de dieren wil vangen, ten behoeve van den verkoop.

De afloop van de vastenmaand en de Pasar Malem zijn de twee tijdstippen, waarop de eigenaren van de vijvers wachten om tot den verkoop over te gaan.

Heeft men in de Poeasamaand een Bandeng in den vijver gebracht, dan vangt men die in de volgende vastenmaand, d.i. dus na 1 jaar de dieren te hebben verzorgd. Dat vangen geschiedt door het laten leeg loopen van den vijver.

Wenscht men op een anderen dag een Bandeng te vangen voor dagelijksch gebruik of voor gasten, dan vangt men het dier met een net, waarbij, alvorens het net uit te spreiden, eerst met de handen moet worden geklapt om de vreesachtige en wilde Bandengs op te jagen en te verspreiden.

De eigenaren der vijvers die geld noodig hebben, verkoopen de dieren dagelijks.

De waarde van één Bandeng, ter lengte van 3 vingers tot aan één span, bedraagt op de markt te Kedawoeng 12½ cent en op de markt te Batavia 25 cent.

Van de 1000 jonge Bandengs, die in een vijver worden gebracht, kan men rekenen dat gewoonlijk 300 stuks overblijven, hoewel dat aantal somtijds daalt tot 50 en 60, doch de schade, welke dientengevolge wordt geleden, wordt goed gemaakt door de vangst en den verkoop van andere visschen en van garnalen die in de vijvers worden aangetroffen.

De vijanden van de Bandengs zijn de groote moerasvogels, als de bango, de koentoel, de tjangak en vooral de elang, (kiekendief?) en de kraaien.

Dit heeft tengevolge dat men gedurende den dag de vijvers door lieden moet laten bewaken in kleine hutjes, die midden in de vijvers zijn geplaatst.

Ook is een vijand een zoogenaamde waterhond.

die zich over dag schuil houdt in holen in de nabijheid der vijvers, doch 's nachts zijne verwoestingen aanricht.

In de omstreken van Pakis zijn de eigenaren van vijvers Inlanders, terwijl men in de omgeving van Gembong meestal Chineezen als eigenaren aantreft.

Literatuur-Overzicht.

Dr. De Haan's Oud-Batavia.

Het is merkwaardig dat aan het door Dr. F. de Haan geschreven standaardwerk over Oud-Batavia (uitgegeven door het Bat. Genootschap van K. en W. naar aanleiding van het 300-jarig bestaan dier stad) tot heden nog geen bespreking van eenige beteekenis gewijd is door daartoe bevoegde Heeren der Schepping. — De vrouwen gaven hier inderdaad een beschamend voorbeeld. Mevr. W. Fruin—Mees, de bekwame schrijfster van het werk over de geschiedenis van Java gaf een uitvoerige en zeer waardeerende bespreking in het Tijdschr. voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde (Dl. 62, afl. 1, bl. 227), welke nu is gevolgd door een artikel van Dr. Martha A. Muusses (van den Oudheidkundigen Dienst in N. I.) in het 1 Aug.-Nr. van de Taak.

Hoewel beide schrijfsters den lof verkondigen van Dr. de Haan — Mevr. Fruin—Mees stelt zelfs voor hem tot eereburger te benoemen van de stad waaraan hij zijn boek heeft gewijd — wijzen ook beiden op het feit dat de schr. de gedrukte bronnen — die ongetwijfeld door hem naast archiefstukken zijn geraadpleegd — niet worden genoemd, terwijl ook het ontbreken van registers als een ongerief wordt aangemerkt.

Maar overigens: we citeeren slechts enkele passages uit de beoordeeling van Mevr. Fruin—Mees en krijgen aldus een idée hoe zij denkt over Dr. de Haan's bewonderenswaardigen arbeid, door de schrijfster genoemd een „geest- en gemoedverrijkend meesterwerk".

„Zelden werd in een geschiedwerk de lezer met meer égards behandeld. Terwijl hem een schat van belangwekkende feiten worden voorgelegd, wordt hij nooit met te veel details vermoeid. Juist als hij zich genoeg vindt ingelicht, neemt de schrijver afscheid van het onderwerp, met een anecdote, die het geheel onvergetelijk maakt.

Nergens beseft de lezer hoeveel „Saure Arbeit" er soms in een enkel zinnetje ligt verscholen; hoe dagen lang snuffelen in stoffige papieren, onderzoekingstochten in de benedenstad, herhaalde nasporingen in de oude notarispapieren vooraf moesten gaan, eer één feit met zekerheid gememoreerd kon worden. De argelooze lezer krijgt den indruk, alsof de schrijver alles zoo maar uit den mouw heeft geschud. Luchtig en vlot zonder eenige gewichtigheid, maar te gelijk uiterst degelijk is het werk geschreven. Slechts iemand, die zijn onderwerp geheel beheerscht, zijn frischheid van geest en zijn onafhankelijkheid heeft behouden, had zoo'n werk kunnen schrijven. Vergelijkt men dit opus met „Priangan", van denzelfden schrijver, doch een tien jaar eerder verschenen, dan schijnt het wel alsof de auteur jeugdiger, zijn gevoel voor humor fijner is geworden. De kunstenaar en de geleerde blijkt in den loop der jaren geheel tot rijpheid te zijn gekomen."

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud der Sept. afl. Een praatje over de zelfbesturende landschappen in de Buitengewesten, door H. J. Grijzen. (Een beeld van de vroegere toestanden in die landschappen en van de toenmaals gevoerde onthoudings-politiek). — Het Indonesisch dorpsgebied, door G. J. Nolst Trenité. (Eene beschouwing over het grondbezit en tevens bestrijding van het bekend „Leidsche standpunt" ten deze). — Vormlooze rechtspraak, door J. G. Vergouwen. (Handelt over de taak van den Bestuursambtenaar als „arbiter"). — Een dichter in den Raad van Indië, (S. van Deventer Jsz.), door S. Kalff. — De dorpsofferplaats bij de Dajaks van Kota Waringin (Oost-Borneo), door J. Mallinckrodt. (De offerplaats is een boschje van Sawangboomen, panggoel laman geheeten). — Eenige bijzonderheden omtrent de besnijdenis in het sultanaat Asahan (Oostkust van Sumatra), door A. Young. — Kroniek (J. Th. Cremer †. — Couperus en Indië). — Vreemde Koloniën. — Economische kroniek (De uitkomsten der volkstelling 1920). — Literatuur.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Deel 63, afl. 3 (1923). Bijdragen tot de kennis van oogziekten in de tropen, door J. Louwerier. — Een geval van filariasis, door W. F. Façee Schaeffer. — Bijdrage tot de kennis van het voorkomen van geslachtsziekten onder Europeanen en niet-Europeanen, door E. H. Hermans. — De bestrijding der anchylostomiasis (mijnwormziekte), door Dr. J. H. Schuurmans Stekhoven Jr. — Over voorkomen en beteekenis van occult bloed in de faeces bij tropenbewoners, door W. Kouwenaar. — Yatreen in de behandeling der amoeben-dysenterie, door C. D. de Langen. — Chinine-aspirine, door Dr. A. le Comte. — Opgaaf van de electrische spanningen, welke bij de openbare electriciteitsbedrijven in Ned.-Indië in gebruik zijn, voor zoover deze voor doctoren van belang zijn. — Wormziektebehandeling met een mengsel van tetrachloorkoolstof en oleum chenopodii, door Dr. N. C. Keukenschrijver. — Een geneesmiddel bij chronische bacillaire dysenterie, door Dr. C. A. G. Goedbloed. — Poliklinieken vóór de bevolking, door J. de Ruyter. — De biologische toestand van de bevolking van het eiland Soemba, door E. Rodenwaldt.

Ten slotte twee bijdragen over Suriname, n.l. Statistische gegevens omtrent eenige worminfecties der bevolking te Paramaribo. — De dengue-achtige ziekte van Suriname en gele koorts, door C. Bonne.

Verschillende der hierboven genoemde bijdragen zijn ook voor niet-geneeskundigen van belang; onze ruimte laat echter niet toe meer dan de enkele titels te vermelden. Een uitzondering meenen we echter te mogen maken met het rapport van E. H. Hermans over het voorkomen van *geslachtsziekten* in Indië, waaruit we althans de ontstellende conclusies overnemen, welke luiden:

De meening dat de militietijd een funesten invloed heeft op den milicien, wat betreft het voorkomen van geslachtsziekten, is een sprookje; exacte feiten leeren geheel anders. De Sturm- und Drangperiode van de jongelui valt blijkbaar voor hun militietijd. De milicien (dus burger) beschikt in 't algemeen gesproken zeker over niet minder ervaring op het gebied der geslachtsziekten dan de veel-beschimpte fuselier (dus beroepssoldaat). De geslachtsziekten oefenen een zeer nadeeligen invloed uit op de gevechtswaarde der militietroepen. Het aantal verpleegdagen voor geslachtsziekten is twee en een half maal zoo groot als dat voor alle andere ziekten te zamen. De burgerbevolking (Indo-Europeanen) is minstens even sterk geïnfecteerd als het leger. De milicien maakt dankbaar gebruik van de geboden gelegenheid om in den dienst de voor dien opgeloopen geslachtsziekte te laten behandelen. De invloed van opvoeding en onderwijs op het voorkomen van geslachtsziekten is enorm groot. Ongeveer iedere niet of weinig ontwikkelde Indo heeft voor zijn twintigste levensjaar geslachtsziekte gehad. De Indo voelt zich in dienst gemiddeld beter dan de Europeaan. Tijdens hun diensttijd kregen verbazend weinig miliciens voor het eerst geslachtsziekte. Van het uitoefenen van een funesten invloed op het voorkomen van geslachtsziekten, zooals de militie is verweten, is in het geheel niets gebleken. Het leger heeft een vitaal belang bij de bestrijding van de geslachtsziekten onder de burgerbevolking.

De West-Indische Gids.

Sept. 1923. Vijf en twintig jaren 1898—1923, door G. J. Staal. (Een in opvallend pessimistischen toon geschreven bijdrage: „Er is werkelijk uiterst weinig opwekkends te bespeuren in het aangrijpend verhaal van Suriname's levensomstandigheden aan den vooravond van het 25-jarig jubileum der Regeering van Hare Majesteit de Koningin, en wie zich afvraagt welk geluid Suriname zal doen hooren bij de feestklanken op den herdenkingsdag, die beluistert den doffen roffel van omfloerste trommen. Ongekende depressie voor de kolonie — kwijnende bouw, groote slapte in den handel, inzinking in balata-, goud- en houtbedrijf: nagenoeg elke groep in het materiaal van feiten is een greep naar teleurstellingen en zorgen.") — Vijf en twintig jaren 1898—1923, door Dr. B. de Gaay Fortman. (Deze bijdrage handelt over Curaçao. „Wanneer men aan het einde van deze vijf en twintig jaren een terugblik slaat op het verleden, en het oog laat rusten op den tegenwoordigen economischen toestand, dan ziet men als einduitslag vooruitgang.") — Minister De Graaff en de Corantijn-kwestie, door Dr. H. D. Benjamins. (De langdurige strijd welke schr. voert inzake openbaarheid en afdoening der sedert jaren hangende grenskwesties in Suriname, schijnt voorshands nog niet naar de overwinning te leiden, maar de strijder is onvermoeid). — Waarom landwegen in Demerary (Britsch Guyana) wèl, in Suriname niet noodzakelijk waren, door Tj. Pyttersen. — Suikercultuur in Suriname in vergelijking met die in Britsch-Guyana, door S. van Deventer. — Rede uitgesproken den 26en Mei 1923, ter gelegenheid van het zilveren feest van het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, door A. L. Waalwijk. (Handelt over Suriname).

Ned.-Indië Oud en Nieuw.

Jaarg. 8, afl. 5 (Sept. '23). — De Sultan van Boeloengan (Portret met bijschrift) door Z. — Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst (vervolg), door Dr. F. D. K. Bosch (met ill.). — Naschrift over het Oud-Portugeesche fort op Poeloe Ende; en de Dominikaner Solor-Flores-Missie, 1561—1638 (tweede gedeelte), door Dr. G. P. Rouffaer. — Katoencultuur in Nederlandsch-Indië, door J. J. Paerels (met ill.).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 3 (21 Juli '23). Eenige ervaringen op het gebied van ploegen, door L. Koch (slot in No. 4). — Bataten, door Dr. P. J. S. Cramer (slot). — Ananascultuur, door J. J. Ochse (slot). — De bemesting van koffie, door J. B. — De propaganda-afdeeling der Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. — Kedirische Landbouwvereeniging. — Kamers van Landbouw. (Rede van Mr. van Gennep in den Volksraad). — Poenale Sanctie (Tekst van het wijzigings-ontwerp van de Koelie Ordonnantie voor Sumatra's Oostkust in den Volksraad voor het in Nederland zal worden behandeld).

Id. No. 4. Wat is de beste methode voor het verouleeren van Hevea Brasiliensis?, door J. van Baalen. — Het aanstaande Congres voor den Inlandsche landbouw, door D. J. Dibbetz. — Causerie over enkele praktische vraagstukken der Hevea-cultuur, door J. R. Harmsen. — Het grondwater en zijne beteekenis voor den Landbouw, door N. N. — Bijenteelt (vervolg), door R. A. M. — De fokrichting voor de teelt van melkvee in Nederlandsch-Indië, door Dr. 't Hoen. — Landsfokkerij te Pangarasan. — De Arbeidsinspectie onder het Kantoor van Arbeid. — Jaarverslag Deli Planters Vereeniging. — Het Zoölogische Museum te Buitenzorg.

De Anglo-Dutch op Sumatra.

Het Alg. Landb. Weekbl. vermeldt aan de hand van de Sumatra Bode, dat de plannen van de Anglo-Dutch Plantations Ltd. om ondernemingen in het Kroë'sche, op de grens van Benkoelen en Palembang te openen, vasteren vorm hebben verkregen. Deze plannen zijn langen tijd hangende gebleven, omdat men in onzekerheid verkeerde omtrent de afschaffing van de Poenale Sanctie. Teneinde hieromtrent eenige zekerheid te verkrijgen, is de heer Ledeboer die de belangen van de Anglo-Dutch op Sumatra behartigt, eenigen tijd geleden naar Holland geweest, waar hij een onderhoud had met den Minister van Koloniën. De Minister gaf den hr. Ledeboer de verzekering, dat de afschaffing der Poenale Sanctie voorloopig van de baan was.

Binnenkort zal het eerste transport contractkoelie's te Kroë arriveeren, zoodat met de werkzaamheden een begin kan worden gemaakt. In totaal zullen 1000 contractanten van Java derwaarts worden gezonden. Speciaal zal men zich toeleggen op de koffiecultuur, doch tevens zullen proeven genomen worden met thee- en kinacultuur.

In verband met de opening van deze ondernemingen heeft de Anglo-Dutch er belang bij dat de nieuwe verbindingsweg Palembang—Kroë zoo vlug mogelijk wordt voltooid. De Anglo-Dutch heeft het Gouvernement aangeboden voor een deel in de kosten van aanleg van dezen weg bij te dragen, doch, naar men ons verzekerde, zal de Regeering dit aanbod van de hand wijzen.

Het openen van deze ondernemingen beteekent voor het plaatsje Kroë in de toekomst een belangrijke toename van zijn export.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Uit den inhoud van dl. 16, afl. 7 (Juli '23). De vloedbosschen in Atjeh, door A. Luytjes (met ill.). — De grondslagen voor de classificatie der Ned. Indische timmerhoutsoorten, door Dr. L. G. den Berger. — Zoölogische bijdragen, door L. Kalshoven. 6. De rupsenplaag van 1921—22 in de Tjemarabosschen bij den Bromo (met ill.). — Stambeschadiging bij djati (Tectona grandis L. S.) als gevolg van bladdiefstal, door H. E. Wolff van Wielfing (met afb.). — Het contract met den Soesoehoenan van 5 Oct. 1705 en de houtleverantie, door E. H. B. Brascamp. — De reis van Dr. W. R. van Höevell in 1847 van Koewoe naar Ngawen, door E. van der Laan.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 22. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — Naar de Zuidkust (Preanger), door Reitsma (met ill.). — Militaire krabbels (Uit de oude doos), door H. N.

De Indische Mercuur.

No. 35. Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in 1922 (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Eenige gegevens over zoolrubber-crêpe, door Ir. J. G. Fol. (met afb.). — Soekaboemische Landbouw Vereeniging. — Invoer op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over economische zaken, nijverheid, waterkracht, delfstoffen en metalen enz.

Inter-Ocean.

In het Juni-Nr. hebben de volgende bijdragen betrekking op Indië. A botanist's rambles in Banka island, by A. M. B. Bunnemeijer. — The export trade of Netherlands India during recent years, by G. J. Wiggers. — Tosari and the Sand Sea, by L. Arndt.

Verspreide geschriften van Prof. Snouck Hurgronje.

Bij K. Schroeder (Bonn en Leipzig) is verschenen deel II der verspreide geschriften van Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, uitgegeven door Prof. Dr. A. J. Wensinck.

Dit deel bevat uitsluitend studiën betreffende het Mohammedaansche recht, verschenen in Nederlandsche, Fransche en Duitsche tijdschriften.

Nederland en de Indiën gedurende de laatste kwart-eeuw.

Onder dezen titel verscheen bij W. J. Thieme te Zutphen een lijvig werk geschreven door Dr. C. te Lintum.

Toen in 1922 het bekende „Handboek voor Nederland en zijn Koloniën" werd uitgegeven vanwege het Ministerie van Buitenlandsche Zaken klaagde al wat met de Indiën te maken had, dat die Koloniën werden afgescheept met één hoofdstuk. Dr. te L. heeft in zijn boek dat voorbeeld niet gevolgd. In al de 14 hoofdstukken waaruit het werk bestaat is na Nederland telkens het „Rijk buiten Europa" beschouwd en soms zijn de Indiën vooropgezet. Zoo is van het steeds belangrijker wordend Indonesië de plaats gegeven welke het toekomt en is evenmin West-Indië vergeten. Dit blijkt trouwens ook uit de talrijke fraaie portretten waarmede het boek is geïllustreerd. De volgende personen vonden o.m. een plaats in die portretten-galerij: Prof. Kern, H. Colijn, Dr. C. Lely, Dr. H. J. Lovink, Dr. J. W. IJzerman, G. de Jongh, Wahidin Soediro Hoesodo, Mr. C. Th. van Deventer, Prof. Dr. H. Blink, Raden Adjeng Kartini, Prins Pangwadono VII, Noto Soeroto, Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum, Mr. D. Fock, welke personen ongetwijfeld allen op Indisch gebied hunne verdiensten hadden of hebben.

Het nieuwe werk van Dr. te Lintum neemt een waardige plaats in onder de vele geschriften die in dit feestjaar het Nederlandsche volk worden aangeboden.

* * *

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers 1923, No. 29 en 30. Bureau voor de Volkslectuur, afd. Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Handel, cultures, industrie verkeer en hun fatale invloed op het welzijn van tropische volken (vervolg), door H. F. Tillema (Vrije Arbeid, Aug. '23).

De waterkracht der Mamasa-rivier (Centraal West-Celebes), door Ir. P. M. van Bosse (met kaartjes). (De Ingenieur, 1 Sept. '23).

Verrichtingen van de vloot gedurende de tweede Atjeh-expeditie. (Ons Element, 25 Aug. '23).

Producten-overzicht van Java en Madoera gedurende het tweede kwartaal van 1923 (Handelsberichten, 30 Aug. '23).

Uit Borneo. Op reis naar Laham. (Java-Post, 3 Aug. '23).

Het belang van de luchtvaart hier te lande voor handelsverkeer en defensie, door H. Behrens. — Economische benutting van erven (vervolg) (P. E. B., 2 Aug. '23).

Het eerste Al-Islam Congres te Cheribon (vervolg), door Dr. H. Kraemer. — Samenstelling van den Volksraad. (De Banier, 27 Juli '23).

In Java's binnenlanden (slot), door H. W. Bredée (met ill.) (Morks' Magazijn 1923, I, bl. 223).

De Oost-Indische Compagnie ± 1650, door J. Kleijntjes (slot). Navorscher 1923, bl. 11).

I Madrina's vlucht (uit de geschiedenis van Indië, 1606), door M. C. van Zeggelen (Soc. Gids 1923, bl. 586).

Suriname.

In ons vorig nummer gaven wij terug, wat den Gouverneur na de interpellatie Marchant naar de meening van *„De Surinamer"* te doen stond. Nu bereiken ons de andere Surinaamsche bladen. *„De West"* van 24 Juli vangt een hoofdartikel onder het hoofd *„Wat is de winst?"* aldus aan:

„Het weinig bevredigend verloop van de interpellatie Marchant heeft hij sommigen de vraag doen rijzen: of de Gouverneur nu zal aftreden? Wij gelooven niet, dat daarvoor vrees behoeft te bestaan. De Gouverneur heeft — toen hij zijn grieven uitte over het *stelsel* dat de verhouding regelt tusschen Bestuur en Opperbestuur — bij voorbaat zijn persoon uitgeschakeld. Hij wees er op, dat het hier niet ging om persoonlijk ondervonden teleurstellingen. Ware dat het geval, dan — zoo schreef de Gouver-

neur — „ware het eenvoudige middel van ontslagaanvrage spoedig toegepast".

„De West" meent op verschillende gronden dat de interpellatie winst heeft opgeleverd voor de kolonie en dat de Gouverneur kan afwachten hoe in het vervolg de samenwerking van Bestuur en Opperbestuur zal zijn.

* * *

In hetzelfde nummer de volgende mededeeling:

„In verband met de uitspraak van den minister van koloniën in de Tweede Kamer, als zou de zakelijke inhoud van het zestal voorbeelden in paragraaf I der Memorie van Toelichting betrekkelijk de Surinaamsche begrooting voor 1924 „in het algemeen onjuist" zijn, hebben wij ons tot den gouverneur gewend met de vraag, of deze ons daaromtrent een interview zou willen toestaan.

Zijn Excellentie antwoordde, voornemens te zijn den minister te verzoeken, zijn verweer in deze aan de Tweede Kamer der Staten Generaal te willen overleggen en den minister, voor het geval zulks mocht worden geweigerd, toestemming te vragen om op ons verzoek om een interview in te mogen gaan."

* * *

In *„Suriname"* van 24 Juli ook een hoofdartikel over de interpellatie-Marchant, waaruit wij deze conclusie knippen:

„De vraag is gesteld of de Goeverneur naar aanleiding van de afloop van de interpellatie niet zijn ontslag moest indienen.

Wij zien daarvoor hoegenaamd geen reden. Evenmin als er een besliste uitspraak te zijne gunste is gevallen, evenmin is er een te zijne nadeele geweest. Individueele leden hebben hun meening pro en contra gezegd en daarmee uit. 's Ministers meening telt, als partij, niet mee.

En daarenboven, de a.s. behandeling van de begrooting zelve in de Kamer zal gelegenheid geven tot heropening van het debat en uit de gestie van de Minister voordien en daarbij zal pas blijken of de goeverneur per slot van rekening geen gelijk is gegeven, dan wel of hij *werkelijk* veroordeeld werd.

De heer Van Heemstra heeft in alle gevalle de tijd voor het nemen van een besluit, waartoe overigens o.i. geen aanleiding bestaat."

* * *

In het nummer van 3 Augustus geeft *„De West"* onder het hoofd *„Treurige marktprijzen"* een uitvoerige lijst van de marktprijzen der onderscheidene landbouwproducten over het loopende jaar.

De conclusie van het blad is „dat de toestand — vooral voor den landbouw, nu de bacovencultuur voorloopig van de baan schijnt — hachelijk is. Voor een deel is dit de schuld van het gouvernement. Waar een der bedrijven (bauxiet) eenige opleving vertoonde, is het onverantwoordelijk, dat maandenlang belemmeringen van wetgevenden aard bleven voortbestaan, die het in dienst nemen van nieuwe arbeiders onmogelijk maakte.

Het eenige lichtpunt schijnt ons op dit oogenblik het binnenkomen van den balata oogst. De afrekeningen die daarbij plaats vinden brengen geld in rouleering, wat aan neringdoenden ten goede komt. De aanvoer van balata uit Marowijne ondervindt echter den laatsten tijd stremming — er moet toch altijd iets zijn! — doordien de Boschnegers, in verband met het heerschen van influenza in verschillende plaatsen, huiverig zijn hun dorpen te verlaten.

Het goudbedrijf en de hout-exploitatie vertoonen nog weinig sporen van verbetering. De goudproductie is iets meer dan verleden jaar."

* * *

„Nog een Jobstijding" schrijft *„De West"* van 31 Juli boven het volgende bericht:

„Alsof in dezen tijd van gedrukte marktprijzen de narigheid niet reeds groot genoeg was, is dezer dagen telegraphisch bericht ontvangen bij de Surinaamsche Bank, om voorloopig geen cacao te verschepen naar Nederland, daar dit artikel thans practisch onverkoopbaar is aldaar."

* * *

Omtrent den proefaanplant van Sea Island katoen in Nickerie verneemt *„De West"* van 24 Juli:

„Het proefveld is vier akkers groot. Van midden April tot eind Mei werd geoogst 4200 kilogram zaadkatoen, welke 1150 kilogram lintkatoen opleverden. Hiervan werden 750 kilogram (1650 Engelsche ponden) verscheept naar de Vereenigde Staten. De katoen bracht een prijs op van 36 Amerikaansche centen per Amerikaansch pond. Deze opbrengst dekt ruim alle kosten van aanleg en onderhoud van het proefveld (salarissen van den landbouwleeraar van Leesten en den assistent Schöneman hierin niet begrepen).

Na den eersten oogst zijn de katoenheesters ingesnoeid, ten einde den tweeden oogst te doen vallen in den a.s. grooten drogen tijd.

Een opbrengst van meer dan duizend kilogram zaadkatoen per akker, wordt buitengewoon hoog genoemd, terwijl de vooruitzichten voor den tweeden oogst in September en October eveneens gunstig worden geoordeeld.

Een consortium in de Vereenigde Staten volgt met belangstelling de proef, in verband met voornemens om eventueel de cultuur ter hand te nemen in Suriname."

* * *

In *„Suriname"* van 27 Juli een brief uit Californië van den heer R. H. G. Mc Arthur, waarin deze deskundige een overzicht geeft van den achteruitgang van de katoencultuur in de Vereenigde Staten en aanspoort tot katoencultuur in Suriname:

„. . . . „Het proefveld in Nickerie moet dienen voor iets anders dan een mooi landbouwgezicht, waarnaar leeglooopers van tijd tot tijd komen kijken. Het is, en moet het begin zijn van een groote katoenindustrie in Suriname. Verder moet het in kapitaalkrachtige Surinamers ondernemingszin opwekken. De tijd is nu rijp om een katoenindustrie in Suriname te beginnen" . . . . .

* * *

„De West" schrijft:

„Moengoe. De Surinaamsche Bauxite Maatschappij heeft besloten om den afbouw van haar bedrijfsinrichting op Moengoe in kalmer tempo aan te leggen dan eenige maanden geleden in het voornemen lag. Voorloopig worden afgebouwd de inrichting voor het laden van schepen en de molen voor het vermalen van het product. Deze inrichtingen zullen vooreerst door oliemotoren worden bewogen. De bouw eener electrische centrale wordt uitgesteld. Het aantal arbeiders zal — wanneer de nog steeds niet tot stand gekomen verordening regelende het werken met vrije arbeiders, wordt afgekondigd — met ten hoogste honderd of honderd en vijftig worden uitgebreid. In verband daarmede zal het voorloopig ook niet noodig zijn om tot aanbouw van nieuwe arbeiderswoningen over te gaan."

* * *

Men meldt uit Albina aan „De West" van 27 Juli.

„Het was ons een genoegen een bezoek te brengen aan de kokosplantage van de heeren Barclay en Isac van Galibi (bij den mond van de Marowijne). De oude, reeds vruchtdragende aanplant ziet er vrij goed uit, terwijl de plantsoenbedden met duizenden jonge planten teekenen geven van nieuw leven. De cultivatie is uitgebreid met een oppervlakte van 35 kettingen lengte, die men nu bezig is te beplanten met nieuw plantsoen. Uit Coronie waren juist weder 500 noten ontvangen, voor het teelen van nieuw plantmateriaal . . . .

„De gezondheidstoestand laat niets te wenschen over. Men geniet er de zeebries uit de eerste hand" . . . .

* * *

„De West" van 31 Juli vertelt van de inwijding van het nieuwe sportterrein te Paramaribo:

De lang gekoesterde wensch, dat onze hoofdstad eindelijk een flink algemeen sportterrein zou mogen bezitten, is Zondagmiddag vervuld. Duizenden menschen hebben in opgewektheid de inwijding bijgewoond en de daarbij gehouden revue van de meeste sportvereenigingen in de kolonie gaf een indruk van de plaats die de sport in het algemeen reeds inneemt in onze samenleving.

* * *

Uit Suriname wordt ons toegezonden een jubileumsgeschrift: „1898—1923". Ter herinnering aan het Kroningsjubileum van H. M. de Koningin Wilhelmina, door Theod. A. C. Comvalius te Paramaribo, 1923.

* * *

„Suriname" van 10 Augustus schrijft dat de Gouverneur in Mei of Juni van het volgend jaar met verlof naar Holland vertrekt.

* * *

De heer P. J. Jager, in Den Helder, gemachtigde van het comité te Paramaribo voor de huldiging van de Koningin bij haar 25-jarig regeeringsjubileum, heeft een telegram uit Paramaribo ontvangen, meldende, dat de onthulling op 31 Augustus van het standbeeld voor de Koningin aldaar schitterend is geslaagd.

* * *

De N. R. Ct. van 24 Augustus schrijft:

„In slechts één enkel exemplaar, dat aan de Koningin zal worden aangeboden, vervaardigde de Porselein- en Muurtegelfabriek „Mosa" te Maastricht een groote heraldieke siervaas met deksel.

Op den olijfkleurigen achtergrond der coupe is aan de vóórzijde het Nederlandsche wapen in kleuren aangebracht, terwijl links en rechts de wapens van Oost- en West-Indië zich bevinden en aan de achterzijde het wapen van Maastricht. Op het deksel zijn, eveneens in kleuren, de wapens der provinciën in een kring geplaatst. Een kroon sluit aan de bovenzijde het deksel af."

Het wapen van West-Indië! Op meer dan één jubileumbord vonden wij het „scheepje". Waarom onthoudt men Suriname toch een eigen wapen? Zelfs in dezen tijd van versobering kan men dezen wensch van de bevolking vervullen. Men leze het artikel van Jhr. L. C. van Panhuys in *De West-Indische Gids*, 1e jg., 1e deel blz. 175, *„Een afzonderlijk wapen voor Suriname en Curaçao"* en het artikel *„Wapen"* in de *„Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië"* van de hand van wijlen Mr. G. J. Fabius.

Curaçao.

Politie.

De *Amigoe* neemt ons artikel van 14 Juni l.l. over en voegt daaraan toe:

Naar aanleiding van het 3e punt (*de opleiding van agenten*, als taak van den inspecteur genoemd) zouden wij nog het volgende willen opmerken:

Het heeft ons altijd bevreemd, dat wij daarover hier zoo weinig te hooren krijgen. In Holland heeft men opleidingsscholen voor het politiecorps.

Hier schijnt die bijzondere kennis en wetenschap de politiemannetjes bij toetreding tot het corps van zelf toe te waaien.

Onlangs lazen wij in een blad van Suriname, dat daar na afgelegd examen verschillende agenten tot een hoogeren rang bevorderd waren.

Hier hebben we nog nooit van een dergelijk examen gehoord.

Dat zou ook hier toch wel nuttig, zoo niet noodzakelijk, zijn. Maar zoo'n examen veronderstelt dan natuurlijk, dat de mannetjes ook geregeld een degelijk theoretisch onderricht ontvangen.

Hooge eischen schijnen hier niet altijd gesteld te worden. Hoe zou het anders mogelijk zijn, dat soms uitlekt, dat een of andere politieman niet eens bekwaam is een gewoon proces-verbaal op te maken, ja erger nog, niet eens schrijven kan.

Aruba.

Bij een landraadverkiezing zijn 78 stemmen uitgebracht. Gekozen is de heer J. H. Eman met 42 stemmen.

St. Eustatius.

Uit „Bovenwindsche Stemmen" in de *Amigoe* van 28 Juli l.l.:

„De sisal-aanplantingen zijn bloeiend en wettigen de hoop, dat de ten grave gedaalde pogingen der Cultuurmaatschappij spoedig weer zullen verrijzen."

Huldeblijk aan de Koningin.

Namens de bevolking van de kolonie Curaçao zal de oud-Gouverneur mr. Th. I. A. Nuyens op Donderdag 6 September aan de Koningin een bloemstuk aanbieden, dat zal voorstellen het wapen van de West-Indische Compagnie.

Het Wegenvraagstuk.

De *Amigoe* schrijft over dit onderwerp, dat, zooals wij vermeldden, ook door den voorzitter van den Kolonialen Raad aangeroerd is.

Reeds jaren wordt er in alle toonaarden geklaagd over den slechten toestand der wegen zoowel in het stadsdistrict als daar buiten. Het gouvernement zelf geeft het voorbeeld. Zoo lezen we in de Memorie van Toelichting op het Ontwerp Voorloopige vaststelling der Kol. Huish. Begrooting 1924 ad art. 122c: De straten in het stadsdistrict verkeeren in slechten staat en deze toestand kan bij de toenemende beteekenis van Curaçao, n.l. als havenplaats, niet bestendigd worden.

Op de ontwerp-begrooting voor 1923 was in het geheel *f* 38.000 uitgetrokken voor verbetering van de straten, waarvan *f* 8000 voor vernieuwing van de verharding van de Heerenstraat en *f* 30.000 voor die van de Breedestraat (stad en Overzijde). Uit bezuinigingsoverwegingen werd echter dit laatste crediet teruggebracht op *f* 7000, met welk bedrag slechts de Breedestraat (stad) verbeterd kan worden. Het wordt dringend noodig geoordeeld met de verbetering van de stadsstraten, speciaal in de omgeving van de haven, door te gaan."

Op de Begrooting 1924 is dan ook voor buitengewone herstelling van de straten in het stadsdistrict wederom *f* 30.000 gevoteerd. Voor gewoon onderhoud van dito vraagt art. 121 een crediet aan van *f* 12.000.

Gesteld dat deze credieten worden toegestaan, wat helpt dit indien we moeten wachten tot misschien einde Mei op het aannemen der Begrooting in Holland, vóór wij hier een cent van het bedrag mogen uitgeven? En dan die ongelukkige termijn van 31 December, waarop de dan nog resteerende gelden — hoewel voor uitgaven goedgekeurd — als „niet-gedane uitgaven" worden geboekt en in kas gehouden. Dan moet men weer het goedkeuren der nieuwe begrooting afwachten voor men opnieuw aan het werk kan gaan. Schiet het toegestane magere bedrag tekort, ook dan is het wachtwoord: ophouden, er is geen geld meer.

Met de buitenwegen is het even treurig gesteld. De begrooting 1923 trok *f* 12.000 uit, doch kreeg *f* 10.000 gedaan. Opnieuw voteerde de Gouverneur (Begr. 1924, art. 121) voor gewoon onderhoud *f* 12.500, daar „*f* 10.000 geheel onvoldoende is" (Mem. v. Toel.). Voor buitengewone herstelling der buitenwegen vraagt het Bestuur op de Begrooting 1924 aan een bedrag van *f* 15.000, daar het toenemend gebruik van auto-trucks hoogere eischen stelt aan de buitenwegen. In den regentijd is het verkeer vrijwel onmogelijk.

Dan volgt deze zin: „Het telkenmale na den regentijd oplappen en egaliseeren van de slechte plaatsen kost meer dan het in eens goed in orde brengen."

Juist, en dit is ware bezuiniging.

Door het thans gevolgde systeem worden er duizenden versmeten en blijft het een voortdurend op-

lappen en bijwerken. Een grondige verbetering, al kost zij duur, houdt de wegen jarenlang in goeden staat en...... spaart uit.

Hiervoor is echter noodig, dat men spoedig de beschikking krijge over een flink crediet en de meest redelijke weg zou, dunkt ons, zijn dit bedrag bij wenschelijkheidsbegrooting aan te vragen. In dit punt steunen wij gaarne de ideeën van onze collega „La Cruz".

Aldus behoeven wij niet de goedkeuring der begrooting 1924 af te wachten, doch kunnen zeer spoedig over het crediet beschikken.

Zou Holland het weigeren? Vooreerst bespaart een radicaal wegenherstel de gelden, die thans voor „oplappen" worden gebruikt; daarenboven zal voor jaren de post „wegen"herstel van de begrooting verdwijnen of uiterst miniem zijn. Doch er is nog iets anders dat ons met vertrouwen op de welwillendheid van het Moederland doet hopen en dat is onze financieele toestand.

Enkele cijfers mogen hier welsprekend zijn. De raming voor 1922, wat de uitgaven betrof, was ƒ 2.796.316; de voorloopige uitkomsten bedroegen (door een zuinig beheer) ƒ 2.356.437; dus een goede 4 ton minder.

De ontvangsten geraamd op ƒ 1.302.529 liepen tot ƒ 1.787.439 op, dus bijna een half millioen meer, terwijl over het 1e kwartaal 1923 de opbrengst reeds ƒ 88.286 de raming te boven ging.

Op deze wijze verlicht de kolonie de lasten van het Moederland en verhoogt zijn eigen opbrengst o.a. door stevige belastingen. Zou Holland dan een flink crediet voor de dringende noodzakelijke oplossing van het wegenprobleem weigeren?

Onderscheidingen.

Benoemd zijn tot:

tot ridder in de orde van den Ned. Leeuw: H. J. Th. Boomgaart, gouvernements-secretaris, Morris Curiël, lid van de Raad van bestuur;

tot officier in de orde van Oranje-Nassau: C. van Roggen, commandant van het garnizoen, S. E. L. Maduro, D. H. Sasso, consul-generaal te Panama, S. de Sola, consul te Barauquilla;

ridder in de orde van Oranje-Nassau: dr. S. de Jengh Ricardo, secretaris-generaal van het Venolonaasche Roode Kruis, B. I. Mussenden, voorzitter en oprichter van de Openbare leeszaal op St. Eustatius, J. van der Zee, gezaghebber der Bovenwindsche Eilanden;

de eeremedaille, verbonden aan de Oranje-Nassauorde is in brons uitgereikt aan I. R. Usco, dienstbode op Curaçao.

Uit den Verren Vreemde.

Uit Hollandsch Afrika.

De N. R. Ct. heeft in het nummer uitgegeven op den vóóravond van Koninginsverjaardag, onder het hoofd „Uit Zuid-Afrika", een reeks aardige bijdragen van vooraanstaande figuren uit de Z. A. Unie. Medegewerkt hebben Dr. J. D. du Toit, F. W. Reitz, Dr. D. F. Malan, R. S. Steyn, Annie Botha, Jan F. E. Celliers, P. S. van Heerden, J. D. Kestell.

Laat ons hier een der bijdragen, die van Dr. Malan, Lid v. d. Volksraad der Unie en Leider v. d. Kaapsche Nationalisten overnemen, zij vat vrijwel te zamen wat de hoofdtoon in de verschillende stukken is, al uiten deze dit elk in een eigen geluid.

„Door het Nederlandsche volk en onder de leiding van de Voorzienigheid hier geplant, zijn wij bezig in dit Zuiderland 'n volk te bouwen. En zwaar, bijna bovenmenschelijk is onze taak. Ten spijte van meer dan 'n eeuw van scheiding blijft Nederland voor ons het voornaamste model van hoe 'n volk, klein in getalsterkte, groot kan zijn in hart, in uitzicht, in karakter, en in beteekenis voor de wereld. Dat wij Nederland zóó kunnen zien, is daaraan te danken, dat zij onder de bezielende leiding van het Huis van Oranje haar eigen vrijheid en recht tot in den dood weet te handhaven, en tegelijk de vrijheid en het recht van andere volken weet te eerbiedigen. Samen met u zien wij in uw Doorluchtige Vorstin de verpersoonlijking en de waarborg van uw edelste tradities, die ook de onze zijn. Als zijne dankbare nazaten groeten wij daarom bij deze heugelijke gelegenheid het Nederlandsche volk, en in geest met hem

vereenigd, bieden wij hem opnieuw de hand van eeuwige vriendschap."

De Rijksconferentie en de Economische conferentie van het Britsche wereldrijk.

De bijeenkomsten van de premiers van alle Britsche Dominions en van vertegenwoordigers van Britsch Indië met den Britschen premier, zooals die vóór den grooten oorlog plaats vonden, zijn ook na den volbrachten strijd weer hervat. De punten, welke op de agenda staan voor de in deze maand nog te openen Rijksconferentie, wijzen op de voorgenomen behandeling van zeer gewichtige vraagstukken, vroeger zijn ook economische kwesties daarbij aan de orde gesteld. Maar in het tegenwoordige en voor de naaste toekomst hebben de vraagstukken betreffende de economische verhoudingen een zoodanige beteekenis en tevens een zoodanig verward aspect gekregen, dat men het niet doenlijk heeft geacht deze tusschen de andere onderwerpen door, met eenige kans op een practisch resultaat, af te doen, al zullen zij daar wel ter sprake komen.

Vandaar dat de tegenwoordigheid van de premiers te Londen wel benut wordt om ook deze aangelegenheid in behandeling te doen nemen, zelfs nemen die eerste ministers uit de kroonkoloniën en de vertegenwoordigers van Br. Indië ook wel plaats in de Economische conferentie, maar deze wordt toch als een afzondelijke vergadering geïnstalleerd en geleid. In hoofdzaak zullen daar de aangewezen deskundigen aan het woord zijn over de brandende vragen van den dag op het gebied van handel, landontginning, financiën, enz. Hare conclusies zullen den vorm van adviezen aan de regeering aannemen.

De Rijksconferentie zal zich verdiepen in de volgende punten: 1. Hoofdvragen van onderlinge Rijkspolitiek, zooals t. o. z. v. voorkeurstarieven; 2. Buitenlandsche politiek; 3. Samenwerking in defensievraagstukken; 4. Kabel-, Post-, draadlooze gemeenschap; 5. Verkeersregeling te land, ter zee, door de lucht.

Zooals wij zeiden verwacht men voor Canada, Z.-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland de voorzitters der ministerraden. Britsch Indië zal vertegenwoordigd zijn door den minister voor Indië en door Dalal, den vasten Hoogen commissaris voor Indië te Londen. Nu het verdrag van Washington, betreffende de beperking der zeemacht, door alle betrokken mogendheden geratificeerd is, kan een bespreking van het defensievraagstuk voor het groote Britsche Rijk uitwijzen, welke practische beteekenis men aan dat verdrag mag hechten.

Grieksch-Italiaansch conflict.

Nog is de beslissing van Lausanne niet geheel uitgevoerd en daar dreigt alweer oorlog. Slaat de vlam in het kruit, dan is de kans groot dat geheel Zuid-Oost-Europa binnen kort weer in lichtelaaie zal staan. Griekenland, Italië, Turkije, Zuid Slavië, Roemenië, Servië, maar ook de kleinere Albanië, Montenegro, Fiume leven in een toestand van algemeene ontevredenheid en gisting, van onderlinge oneenigheid en verbittering, die het ergste doet vreezen indien het tot oorlog mocht komen. En eigenlijk is die oorlog er al. Wel geldt formeel, dat deze ingezet behoort te worden door een „oorlogsverklaring", maar de geschiedenis leert dat, wanneer daadwerkelijke vijandelijke handelingen bloed hebben doen stroomen, het vinden van een vreedzame oplossing uiterst moeilijk is geworden.

Nadat het bericht van den moord, gepleegd op den Italiaanschen generaal Tellini, twee officieren, den tolk en den chauffeur bekend was geworden, wilde de Grieksche regeering het geloof ingang doen vinden, dat dit het werk zou zijn geweest van roovers. Zij betuigde intusschen haar leedwezen en verklaarde zich bereid op andere wijze van haar afkeuring en verontwaardiging te doen blijken.

Van Italiaansche zijde bracht men bewijzen bij dat van roofmoord wel geen sprake kon zijn. De leden der commissie, die de afbakening der grens van Albanië volvoerde, reisden in meerdere auto's. Nadat de eerste, waarin andere ententeofficieren zaten, voorbij was, werd de weg versperd, en heeft de aanval plaats gehad. De Italiaansche officieren werden doodgeschoten, terwijl de voorafgaande auto van hen gescheiden was. De lijken werden gevonden zonder dat hun iets van waarde ontnomen was. Dit geschiedde bij Delvinaki op Grieksch gebied, 20 K.M. van de Albaansche grens. De commissie handelde in opdracht van den Gezantenraad, die zich dan ook dadelijk met de zaak bemoeid heeft, maar Mussolini wenschte niet af te wachten, wat deze verder zou doen. Italië heeft aan Griekenland zeven eischen laten stellen, die in 't kort hierop neer kwamen: 1o. verontschuldigingen aanbieden; 2o. een plechtige lijkdienst in de kathedraal te Athene, bij te wonen door alle leden van de Gr. regeering; 3o. maritieme vernederings-demonstratie in de haven van Piraeus; 4o. onderzoek in te stellen in tegenwoordigheid van den Italiaanschen kolonel Peronne; 5o. doodstraf voor de schuldigen; 6o. schadeloosstelling van 50 millioen lire; 7o. militair eerbewijs bij de insheping van de slachtoffers.

Griekenland wees deze eischen niet af, maar bracht tegen een paar toch bedenking in. Daar de Gezantenraad in deze lastgever was, daar de Volkenbond gaarne bemiddelend zou optreden, bestond alle reden voor Italië om niet overhaast te werk te gaan. Maar Mussolini dacht anders hierover, hij is tot daden overgegaan vóórdat eenige invloed van buiten zich kon doen gelden. Hij heeft zelfs niet geschroomd voor de eerste daad Korfoe als object uit te kiezen, niettegenstaande bij de toewijzing van de Ionische eilanden in 1864 aan Griekenland de voortdurende neutraliteit van Korfoe was vastgelegd, onder toezicht van Engeland, Frankrijk en Rusland. In den trant van den Turkschen leider Kemal pacha, denkt Mussolini vermoedelijk: „Wie doet me wat?"

Een juist hieraan vooraf gegane ontscheping van een Italiaansche militair detachement in Tanger, had reeds aangegeven dat de Italiaansche dictator zich een rol en een actieve taak toedenkt in de Middellandsche zee-politiek. Hij stelt deze nu in op twee punten te gelijk.

De bezetting van Korfoe is niet heel kalm gegaan. Zij werd vooraf gegaan door een bombardement, dat het fort moest forceeren maar de projectielen deed terechtkomen onder de Armeensche vluchtelingen — arme geplaagden, die maar nergens rust kunnen vinden! — welke hier tijdelijk een onderdak vonden, en van welke nu 15 zijn gedood. De kleine Grieksche bezetting is gevangen genomen. Met dit alles is tevens een slag toegebracht aan de Grieksche trots, het aantal gevallenen is dadelijk al veel grooter dan dat der slachtoffers van den moordaanslag bij Delvinaki, het garnizoen is als *oorlogs*gevangenen behandeld.

In de proclamatie, welke admiraal Solari, commandant van het Italiaansche eskader, tot de bevolking van Korfoe gericht heeft, zeide hij: „Italië bedoelt hiermede niet een oorlogsdaad te verrichten, maar alleen zijn onbuigzamen wil te toonen het verschuldigde herstel te verkrijgen. De bezetting heeft een tijdelijk en vreedzaam karakter en zal dit behouden, wanneer uwe houding den bevelhebber niet noopt tot het nemen van bijzondere maatregelen voor de veiligheid der Italiaansche troepen." In denzelfden geest heeft Mussolini zich eveneens uitgelaten.

Dat is de taal van den dictator overal, in Moskou, in het Roergebied. Alles hangt er van af, hoe ver hij gaan wil. Is de tegenpartij besloten op alles ja en amen te zeggen, dan gaat hij al verder en verder. Doet zij dit niet gedwee, dan slaat hij toe.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

De heer J. Koning, Wijk aan Zee (N.-H.) stelt zich wederom beschikbaar voor het houden van lezingen over Indië met lichtbeelden en films. Onder de onderwerpen noemen wij speciaal: Indië en Oranje; Indië gedurende de 25 jaren der regeering van H. M. de Koningin.

VEREENIGING BUREAU VOOR HANDELSINLICHTINGEN AMSTERDAM.

Mededeeling dat de heer A. W. Drost, Landbouwconsulent in Suriname, zijn volgend spreekuur heeft vastgesteld op Maandag 17 dezer en vervolgens iederen Maandag om de 14 dagen des namiddags van 2—8 uur in het Bureau voor Handelsinlichtingen.

Door het Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam zijn de volgende monsters ontvangen uit Guatemala, Zuid-Amerika:
6 monsters koffie uit de zône Barberena;
1 monster steennoten uit het Departement Peten.
Belangstellenden worden desverlangd met den exporteur in verbinding gebracht.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

HET FEEST IN DE SOCIETEIT.

Op 31 Augustus was 't feest in de Societeit te Apeldoorn en 't was werkelijk *Feest*!

De ingang was versierd met pijlen, bogen en andere Indische voorwerpen; palmen in de hoeken omringd door mooie varens, die geleend waren van welwillende menschen met liefde voor Indië, evenals in de danszaal de keur van weefsels, wapens, koperwerk en andere kunstvoorwerpen aan den wand en op tafeltjes. Daarvoor allen nogmaals hartelijken dank!

De voorzitter van het Societeitsbestuur, de heer Mr. Dr. H. D. Veldman, had de gelukkige gedachte gehad een poging te wagen de menschen uit Indië op dezen gedenkwaardigen dag eens bij elkaar te brengen en daarvoor de hulp van de afdeeling Apeldoorn, van „Oost en West", ingeroepen. Deze prachtgelegenheid grepen we met beide handen aan. Vier-, vijfmaal zijn we bij elkaar geweest om alles te regelen. 't Was groote vacantie, vaak dreigden alle plannen te zullen mislukken, maar toch... Laat ik u niet alle moeiten en zorgen beschrijven welke iedereen kent, die zoo iets op touw wil zetten. 't Kwam in orde.

't Stond allemaal in 't teeken van *Oost* en *West*. De Balineesche offerdans; een Japansche dans; 't tableau van de pendoppo vóór veertig jaar met 't zoete slaapliedje, en al 't andere aan voordracht, zang en muziek; de *heusche djongos* en een andere *bijna heusche djongos* en de jonge dametjes in sarong en kabaja, alles was in overeenstemming.

't Bal duurde tot in den morgen.

Mevrouw Soesman-Giese met haar pittig clubje gaf cachet aan den avond, dat moet gezegd; en een apart woord van hartelijken dank aan den volijverigen conferencier, die z'n naam niet genoemd wil hebben.

't Was een prettige samenwerking met een goed, vlot verloop en...... drie leden winst.

Komen er misschien deze week nog niet een paar aangiften!?

Dit succes geeft ons moed op de verdere plannen.

12 September gaat de Surinamefilm in het Minerva-theater, zie de Nieuwe Apeldoornsche Courant, waarin bizonderheden gepubliceerd zullen worden en ongeveer *half October tentoonstelling van kunstwerken van den heer Nieuwenkamp*, aangevuld met Balische kunstvoorwerpen. Dat zal vermoedelijk van 12—22 October zijn.

En dan nog misschien de *Mekkagangers*, de „Thee" en een expeditie naar Epe, als verleden jaar.

Leden! u ziet; met het lidmaatschap steunt gij een *noodig, goed* werk en...... er wordt hard gewerkt.

De secr. der afd. Apeldoorn,
J. C. BAARS.

Van Boeatan:

Gedurende de Jubileumfeesten vlagt natuurlijk het kantoor van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 117, Den Haag, en daaronder prijken in het uitstalraam van Boeatan de fraaie Oranje-kleurige feestweefsels der Lampongers, tusschen een schat van bloemen in manden van Preangersch vlechtwerk en vazen van Soerabajaasch koperwerk; ook de Padangsche taschjes doen in die kleur mee, terwijl een met batikwerk gedekte theetafel aanduidt hoe ook daarmede dagelijks door de volijverige propaganda-commissie gewerkt wordt in het belang der Indische Kunstnijverheid.

Gedurende de feestdagen loopt de gestadige stroom van belangstellende bezoekers dan ook harder dan ooit. Ook bij Boeatan heerscht opgewekte feestvreugde, die hoopvol stemt.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. Carpentier Alting, Tuynwijklaan 27, Haarlem, als Ingenieur.
K. Mielart, Amersfoortsche Weg 42, Doorn, als onderwijzer.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren *f* 1,50, noenmaal *f* 0.75 en diner *f* 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK. Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ,
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De Inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).